

prosa

bladet

1/2026

Kjellerups//kamp_for
open.source_i:Folkeskolen

Nannas//
kamp_
for:værdierne

Mistrals.kamp_mod_de
amerikanske.giganter

”

Hvis du går på café om søndagen, arbejder alle. Ingen ansætter juniorudviklere længere.

At få et job kræver nu, at man gør noget fedt som at bygge et nyt produkt eller løse et problem, der bliver anerkendt som nyttigt af større virksomheder”.

Sanju Lokuhitige, medstifter af Mythril, et AI startup i San Fransisco, om hvorfor så mange i techbranchen arbejder 12-timers dage og hele ugen for ikke at blive hægtet af jobmarkedet eller blive overhalet i AI-kapløbet.

”

Vi mangler at tegne deciderede streger i sandet for at frigøre os fra virksomheder, vi reelt ikke kan stole på eller kigge efter i kortene. Folkeskolen vil være et godt sted at starte”

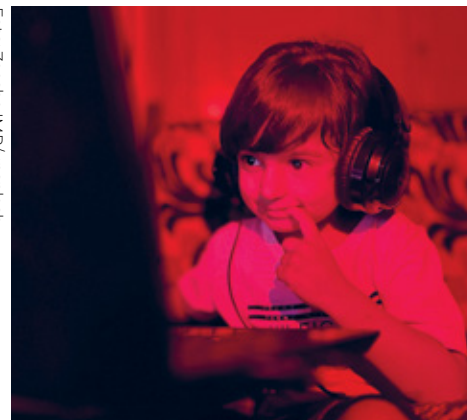
PROSAs formand Niels Bertelsen, efter at Datatilsynet i en afgørelse i den såkaldte Chromebook-sag, i februar udtalte alvorlig kritik af kommunerne.

”

Jeg programmerer faktisk mest på engelsk nu, lidt ydmygt og fortæller LLM'en lidt genert, hvilken kode den skal skrive... med ord. Det gør lidt ondt på egoet, men evnen til at operere over software i store "kodehandlinger" er simpelthen for nyttig, især når man har tilpasset sig det, konfigurerer det, lærer at bruge det og forstår, hvad det kan og ikke kan gøre. Dette er uden tvivl den største ændring i min grundlæggende kodningsarbejdsgang i 2 årtiers programmering, og det skete over et par uger”.

Andrej Karpathy, medstifter af Open AI, specialist i deep learning, tidligere direktør for AI hos Tesla, stifter af Eureka Labs og manden bag betegnelsen "vibe-coding" i et opslag på X i februar.

Foto: Zeesha IIMR/Unsplash

STUDIE: SOCIALE MEDIER ER SKADELIGE FOR OPMÆRKSOMHEDEN - MODSAT GAMING OG TV

Sociale medier har negativ indvirkning på evnen til at være opmærksom. Det gælder derimod ikke gaming eller at kigge fjernsyn. Det konkluderer et svensk studie, som har fulgt 8.324 børn over fire år og målt deres opmærksomhedsevne. I gennemsnit brugte børnene 2,3 timer om dagen på at se tv/videoer, 1,4 timer om dagen på sociale medier og 1,5 timer om dagen på at spille videospil.

Gennemsnitlig brug af sociale medier var forbundet med øgede symptomer på uopmærksomhed, skriver forskerne i deres konklusion. "Disse fund tyder på, at brugen af sociale medier kan bidrage til en stigende forekomst af ADHD-diagnoser. Fremtidig forskning bør undersøge de underliggende mekanismer, undersøge virkningen af specifikke adfærd på sociale medier og evaluere strategier til at mindske potentielle risici", skriver forskerne.

De påpeger i øvrigt:

"Vi fandt en stabil stigning i brugen af sociale medier fra cirka 0,5 timer/dag som 9-årig til 2,5 timer ved 13-årsalderen, selvom de fleste platforme, såsom Facebook og TikTok, kræver, at brugerne er 13 år eller ældre. Denne tidlige og stigende brug af sociale medier understreger behovet for strengere aldersverifikation og klare retningslinjer for teknologivirksomheder. Beslutningstagere bør styrke reglerne for at begrænse adgangen for yngre børn og sikre, at platformene er alderssvarende til at støtte sund udvikling", konkluderer forskerholdet.

Lidt af hvert...

7 ud af 10 virksomheder bruger i dag AI

70 procent af danske virksomhederne bruger i dag AI-værktøjer - mod blot 44 procent i 2023. Det viser en ny analyse fra Dansk Erhverv.

ChatGPT og andre avancerede sprogmodeller er de mest udbredte værktøj – seks ud af ti virksomheder bruger dem i dag.

”AI er på rekordtid blevet et helt almindeligt arbejdsredskab i danske virksomheder. Vi ser, at teknologien ikke længere kun bruges eksperimentelt, men er integreret i daglige arbejdsgange,” siger Kasper Lynge Jacobsen, AI- Chefanalytiker i Dansk Erhverv.

Analysen fastslår samtidig, at 86 procent af de danske virksomheder er afhængige af amerikanske udbydere som OpenAI og Microsoft. Kun 4 procent benytter danske løsninger.

”Effektivitet er den helt store gamechanger. Virksomhederne frigør tid og ressourcer, som kan bruges på kerneforretningen. Det styrker både konkurrenceevnen og bundlinjen,” mener Kasper Lynge Jacobsen.

Han påpeger samtidig, at kompetence-udvikling er nødvendig.

”Den største udfordring er ikke teknologien – det er mennesker og kompetencer. Hvis Danmark skal fastholde sin digitale førerposition, kræver det et massivt løft af AI-kompetencer i både små og store virksomheder,” siger han.

Medier går sammen om at verificere indhold op til Folketingsvalget

Danmark skal have Folketingsvalg i år. Men i en AI-tid med rigelige muligheder for at manipulere og sprede falsk indhold, kan det være sin sag at skille sandt fra falsk, eller for den sags skyld at vide, hvad man kan have tillid til.

Derfor er Danmarks Radio, TV 2, Berlingske, Politiken og TjekDet gået sammen om et midlertidigt, fælles netværk, hvor mediernes journalister deler værktøjer til at verificere om digitalt indhold er ægte eller ej.

Netværket vil afsløre for eksempel manipulerede billeder, video og lyd ved hjælp af såkaldte OSINT-teknikker – det vil sige en systematisk indsamling og analysere af åbne tilgængelige digitale data.

Det kan betale sig at kæmpe mod strømmen

– selv om den er skabt af techgiganter

TEKST
Nicolai Scharling
FOTO
Jakob Boserup

Det er måske svært at få øje på i disse tider – men der er håb derude.

Der ER gode nyheder.
En af de gode nyheder hedder Jonathan Haidt.
Han er amerikansk sociolog og udgav i 2024 bogen ”The anxious generation”.
På dansk ”Den ængstelige generation”.

Bogen tager data for unges trivsel og sammenholder en pludselig markant stigning i mistrivsel fra 2010 med brugen af digitale medier og smartphones. Herunder især sociale medier.
Stigningen er uden fortilfælde i efterkrigstiden.
Lige siden udgivelsen har ”The anxious generation” ligget på bestsellerlisterne. Det var bogen som overbeviste australiens premierminister om at forbyde sociale medier for unge under 16 år. Et forbud, som trådte i kraft ved årsskiftet, og som har inspireret flere lande til snart at følge trop.

Bogen har også startet en stor bevægelse af forældre og græsrods-organisationer, som i USA får mobilene ud af skolerne og er stærkt kritisk over for de sociale mediers metoder. Det sker til trods for en amerikansk regering, som stærkt støttet af techoligarker har fjernet nærmest al regulering.
Der er en modbevægelse.
Den vokser nedefra.

I Californien er der her i februar startet prøveretssager mod Meta, Google, TikTok og Snapchat for at manipulere og bevidst bruge strategier som skaber afhængighed. Herunder at være skyld i psykiske problemer og selvskade hos mange børn og unge. De udsættes også for mobning, gambling med annoncer, oplever sextortion og kommer i kontakt med hadgrupper.
Prøveretssagerne er toppen af et isbjerg af mere end 1.000 koordinerede søgsmål organiseret efter samme metode, som bragte tobaksgiganter i knæ og dokumenterede, at de kendte til tobaks skadevirkninger.
Der sker altså noget.

Binært fortalt:
01000101 01101110 01100100 01101110 01110101 00100000 01100101 01110100 00100000 01100110 01100001
01101110 01110100 01100001 01110011 01110100 01101001 01110011 01101011 00100000 01101111 01100111
00100000 01100110 01100101 01100100 01110100 00100000 01101110 01110101 01101101 01101101 01100101
01110010 00100000 01100001 01100110 00100000 01010000 01010010 01001111 01010011 01000001
01100010 01101100 01100001 01100100 01100101 01110100

Der kan således kastes sten i vandet, som udløser små tsunamier på tværs af oceaner.
Jonathan Haidt fortæller selv i Podcasten HardFork den 16. januar, at han troede, at han blot skulle udgive en ny bog i rækken af bøger til brug for universiteter. Nu er han i stedet inviteret til at tale med statsledere som Marcron, der har lovet ham, at de vil handle på baggrund af hans data.
Kampen mod sociale medier og algoritmers tyveri af barndom og trivsel er blevet en mærkesag for ham, fordi han pludselig står med muligheden for at gøre en positiv forskel.
Derfor har han netop gennemgået data fra Facebook, som han kalder en guldgrube af beviser for, hvor skadelige sociale medier er.

Netop det at gøre en forskel er der to artikler om i den her udgave af PROSABLADET. De beskriver, hvordan det opleves at kæmpe mod strømmen, hypen og absurd muskuløse techgiganter.

Den ene artikel handler om forskeren Nanna Inie fra ITU, som insisterer på, at vi stiller de rette spørgsmål omkring AI, inden vi tager det til os. Og at vi ikke kopierer det sprog og den hype omkring AI, som techgiganterne og pengene bag har pakket debatten ind i.

Nanna Inie fastslår, at vi mangler en debat om ”*hvad mennesker bruger AI til at gøre, ikke hvad AI kan og ikke kan*”.
Hun efterlyser forskning i indflydelsen på vores værdier og vores analytiske evner. Og så opfordrer hun til handling.

”Vi er allerede for sent ude. Men det næstbedste tidspunkt er at starte nu, hvis ikke vi vil gentage fejlen fra sociale medier”, siger hun.
Det er modige stemmer som Nanna Inie, der kan kaste de vigtige sten i vandet, som måske kan brede sig som ringe ud til der hvor politikere, fonde og samfundsdebatten svømmer.
Hendes pointer er vigtige, selv om de på mange måder er besværlige og uønskede.

En anden som går mod strømmen, og forsøger at skabe forandringer er Jens Kjellerup fra OS2skole, som

forsøger at vriste Folkeskolen ud af hænderne på Big tech og hen mod værktøjer lavet i open source.
OS2skole tilbyder open source-værktøjer som tekstbehandlingsprogrammer, regneark, digitale klasseværelser, videomøder og chats.
Løsningerne er endda allerede afprøvet og støttet af lærere på flere skoler.

Men projektet mangler fortsat finansiering inden sommerferien, ellers må det standses – selvom løsningen er økonomisk fordelagtig.
Det er altså hårdt at lægge arm med de allerstørste og skabe politisk forståelse, selv når det man siger og gør, burde give mening. Endda på bundlinjen.

Og apropos bundlinjer.
Techgiganterne skal gøre investeringer for mange hundreder milliarder dollars i AI til en god forretning. Flere og flere taler om en boble. Der er dog endnu lang vej før investeringerne flugter med efterspørgslen.

En af vejene er at få virksomheder til at implementere AI-agenter og værktøjer, som overvåger og erstatter ansatte. Især junioransatte. Noget tyder på en stigende tendens mod, at det er sværere for nyuddannede at få arbejde i techbranchen. Om tendensen vokser, er endnu uvist. Men matematikken bag burde måske skabe mere nervøsitet og kræve politisk handling, end tilfældet er.

Den del undrer også formandskabet i PROSA. I deres formandskommentar heri bladet efterlyser de et digitaliseringsministerium med reelle musker, handling og strategi. Ikke bare skåltaler og produktion af papir.

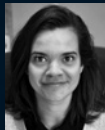
Det er sådan set fremtiden, som er på spil, advarer de. Vores fremtid. Og fremtiden er nu, understreger de. Ikke mindst på landets skoler og universiteter, hvor sprogmodeller som ChatGPT er crash-landet i et helt uforberedt undervisningslandskab og ændrer hele måden at tænke og løse opgaver på.
Eller hvor usikkerheden om, hvilke jobs og hvilke arbejdspladser, der vil være fremover ikke afspejles i politisk handling, gryende valgkamp og visioner.

Vi lever i spændende og måske farlige tider. Den gode nyhed er, at det stadig kan betale sig at råbe vagt i gevær.

PROSABladet
Vester Farimagsgade 37A,
1606 Kbh. V, telefon 33 36 41 41
[prosabladet@prosa.dk]

Redaktion:
Ansvarshavende redaktør
Nicolai Scharling
Journalist Emma Inge Hansen
Deadline for debatindlæg:
Uge 11, 2026.
Redaktionsudvalg:
Hanne Lykke Jespersen
(formand),
Peter Ussing
Mona Petersen Skriver
Ida Thoft Christiansen
Christian A. Christensen
Julian Teule
Dorte Hoffmann
[redaktionsudvalg@lister.prosa.dk]
Design og layout:
THINKcreative
Forsidefotos og grafik:
Jakob Boserup og
THINKcreative
Tryk:
Jørn Thomsen Elbo

TEKST
Emma Inge Hansen
eih@prosa.dk
ILLUSTRATION
ThinkCreative

Jens Kjellerup vil vriste skole- børn ud af hænderne på Big Tech

OS2skole har løsninger til at erstatte Microsoft og Google i danske grundskoler med open source-værktøjer som f.eks. tekstbehandlingsprogrammer, regneark, digitale klasseværelser, videomøder og chats.

Løsningerne er allerede afprøvet og støttet af lærere på flere skoler

Projektet mangler finansiering inden sommerferien, ellers må det standses – selvom løsningen er økonomisk fordelagtig.

Hvis EU afgør, at nuværende løsninger ikke beskytter elevernes data, risikerer skolerne at miste deres digitale værktøjer.

"Det grundlæggende er, at vi i de danske skoler selv kan bestemme, hvordan den software, vi tilbyder eleverne, fungerer," siger Jens Kjellerup, formand for OS2skole.

Jens Kjellerup er en mand med en løsning og et problem. Han har en løsning på skolernes afhængighed af Microsoft og Google. Problemet er, at han kun har indtil sommerferien til at skaffe 26 millioner kroner – en frist, han selv mener, bliver svær at nå. For at forstå, hvordan han er havnet i den situation, skal vi tilbage til 2019 og den såkaldte Chromebook-sag, hvor en forælder klagede over Googles håndtering af elevernes data. I løbet af de følgende år voksede sagen sig større og større. En af dem, der fulgte med fra sidelinjen, var Jens Kjellerup. ”Da Chromebook-sagen opstod, kan jeg huske, at jeg tænkte: Det er for dårligt, at vi ikke bare bruger nogle af alle de europæiske løsninger, der findes,” fortæller han. Som digitaliseringschef i Ballerup Kommune oplevede han på første hånd, hvordan det, der for de fleste virkede som en teknisk detalje, pludselig fik politisk tyngde.

En idé begyndte at tage form i hans hoved: Hvorfor ikke tilbyde en softwarepakke til skolerne baseret på open source-teknologi fri for de amerikanske tech-giganter? Med en bestyrelsespost i OS2, en frivillig forening, der hjælper offentlige myndigheder med at bruge open source-løsninger, havde han den perfekte platform til at få projektet ud over rampen. Det lykkedes dog ikke første gang, han tog sagen op. ”Momentum var der ikke helt dengang,” indrømmer Jens Kjellerup.

Siden da er meget ændret. Den 2. februar i år kulminerede Chromebook-sagen, da Datatilsynet gav 51 kommuner alvorlig kritik for deres brug af Googles produkter i folkeskolen. Det vakte politisk debat om, hvorvidt skolen bør baseres på løsninger fra amerikanske techgiganter. I dag findes OS2skole, hvor Jens Kjellerup er formand. Projektet tilbyder support, hjælp til migrering og en pakke af open source-løsninger til grundskolerne. De fleste af produkterne, der skal indgå i løsningen, er allerede i brug rundt om i Europa, mens enkelte kan udvikles yderligere for at passe til skolernes behov. Pakken kan erstatte de tilbud, der findes i Google for Education, Google Workspace og Microsoft Office 365,

”**Bekymringen handler i høj grad om, hvorvidt lærerne føler sig trygge og i stand til at håndtere løsningen. Derfor er det helt afgørende, at de bliver medspillere i processen, og ikke bare nogen, der får noget trukket ned over hovedet.**

Jens Kjellerup,
formand OS2skole

OS2skole

- ★ OS2skole er et projekt under OS2, et fællesoffentligt digitaliseringsfællesskab, hvor offentlige myndigheder udvikler og deler open source-løsninger.
- ★ OS2skole arbejder for at tilbyde et åbent, lovligt og fællesoffentligt alternativ til de skoleplatforme, der i dag leveres af Google og Microsoft.

som i dag benyttes i de danske grundskoler. Hvis de får muligheden, mener OS2skole, at de kan hjælpe de danske grundskoler med at blive fri for Big Tech inden sommeren 2027.

Kigger man på OS2skole i dag er der dog lang vej at gå, før man når dertil. I skrivende stund har projektet to ansatte i et projektsekretariat, der åbnede i januar i år. For at projektet skal hænge sammen økonomisk, mangler Jens Kjellerup 26 millioner kroner til at udvikle og drifte OS2skole det første år. Herefter skal der bruges cirka 22 millioner kroner om året til drift, support og videreudvikling. For at nå i mål skal han overbevise kommuner og skoler om, at det er en god idé at skifte til de open source-løsninger, som OS2skole tilbyder.

Ifølge Jens Kjellerup er den største udfordring ikke de tekniske løsninger: ”Den største udfordring er faktisk at skabe tryghed og tillid – især blandt lærerne og forældrene,” siger han. For ifølge ham er det ikke hos eleverne, skoen trykker. ”Min erfaring er, at eleverne sagtens kan tilegne sig de nødvendige kompetencer. Det er ikke dem, jeg er bekymret for. Skoleelever er mestre i kompetenceforflytning.” For Jens Kjellerup handler spørgsmålet ikke om, hvorvidt løsningen virker, men om den kan fungere i en travl skolehverdag, hvor nye systemer ofte opleves som endnu en byrde. Det afgørende er, at lærerne ”bliver medspillere i processen og ikke bare får en ny løsning trukket ned over hovedet.” For Jens Kjellerup hænger det tæt sammen med den grundidé, der ligger bag OS2skole. I en suveræn skole-kontekst handler det ikke kun om at skifte softwareleverandør, men om at flytte beslutningerne tættere på praksis: ”Det grundlæggende er, at vi i de danske skoler selv kan bestemme, hvordan den software, vi tilbyder eleverne, fungerer. Og det kan ske på mange niveauer; helt ned på elevniveau, på klasseniveau, på skoletrinsniveau, på kommuneniveau og nationalt.”

På trods af udfordringerne beskriver Jens Kjellerup sig selv som optimistisk. Først og fremmest fordi løsningen har vist, at den kan fungere i praksis. OS2skole-projektet har i 2026 besøgt skoler i mange

Eksempler på løsninger i OS2skole:

- ★ Kontorpakke til tekstbehandling, regneark og præsentationer
- ★ Fildeling og samarbejdsværktøjer
- ★ Bruger- og rettighedsstyring
- ★ Digitale klasseværelser og undervisningsværktøjer
- ★ Videomøder og chat
- ★ Single sign-on og integration til eksisterende systemer
- ★ Løsningerne er webbaserede og kan bruges direkte i en browser.
- ★ De fleste komponenter er allerede i brug andre steder i Europa, mens enkelte kan videreudvikles til skolernes behov.
- ★ OS2skole ledes af en styregruppe med repræsentanter fra Horsens, Ishøj, Aarhus, Ringkøbing-Skjern og Ballerup Kommune.

kommuner og talt med lærere og skolefolk, hvor de testede, om open source-løsningerne kunne fungere for dem, der skal bruge værktøjerne i deres hverdag. ”Efter at vi har afprøvet det på nogle lærere, oplevede vi, at de alle gav en god respons. Så vi har testet det i praksis og kan se, at det virker,” siger Jens Kjellerup og tilføjer: ”Jeg er ret positiv.” Lige nu er der brug for en vis grad af optimisme for OS2skole. Selvom grundskolen har alvorlige problemer med datasikkerhed, og digital suverænitet står højt på den politiske dagsorden, kniber det med at få kommunerne til at sige endeligt ja til OS2skoles tilbud. 26 kommuner har udvist velvilje og støtter idéen, men OS2skole mangler konkrete tilsagn om finansiering fra kommuner, KL eller staten. Lige nu har de ingen af den slags.

”Hvis finansieringen ikke kommer på plads, må projektet standses. Det er i høj grad bekymrende, at tidsrammen for finansiering er så kort,” siger Jens Kjellerup.

Schrems-sagerne

- ★ Sagerne er opkaldt efter Maximillian Schrems (ofte kaldet Max Schrems), en østrigsk privatlivsaktivist, der klagede over, at persondata blev overført fra EU til USA uden tilstrækkelig beskyttelse.
- ★ Schrems I (2015) og Schrems II (2020) er to centrale EU-domme, der underkendte EU-USA-aftaler om dataoverførsel og skærpede kravene til overførsler til USA.
- ★ "Schrems III" bruges ofte som en uofficiel betegnelse for den næste store retlige runde om EU-USA-dataoverførsler.

Han tilføjer, at det ikke kan skyldes, at OS-2skole er dyrere end alternativerne fra de store amerikanske firmaer som Google og Microsoft. Analysefirmaet Zangenberg har gennemgået projektets estimater, som viser, at skolerne som minimum bruger 66,5 millioner kroner om året på Google- og Microsoft-licenser. Det svarer til 133 kroner per elev. Til sammenligning viser beregningerne, at OS2skoles tilbud årligt vil koste cirka 22 millioner kroner for skolerne i samtlige 98 kommuner, når det først er kommet op at køre. Det svarer til 42 kroner per elev. Hvis OS2skole ikke får finansieringen på plads, er konsekvensen ifølge Jens Kjellerup større end ét projekt, der må dreje nøglen om: "Så risikerer skolerne og kommunerne at stå med skægget i postkassen igen," siger han. "Vi har allerede haft Schrems II-sagen, og forskellen fra dengang til nu er, at der næste gang ikke bliver nogen overgangsperiode."

Schrems-sagerne handler om, hvorvidt europæiske myndigheder lovligt kan overføre persondata til USA. I Schrems II-dommen fra 2020 slog EU-Domstolen fast, at den aftale, der skulle beskytte europæiske borgeres data i USA, ikke var tilstrækkelig. Alligevel fik offentlige myndigheder i praksis lov til at fortsætte brugen af blandt andet Google og Microsoft, mens man "fandt løsninger". Men med Datatilsynets seneste afgørelse er den tid forbi, mener Jens Kjellerup: "Efter Schrems II sagde de europæiske databeskyttelsesmyndigheder meget klart, at næste gang bliver der ikke en tilgivelsesperiode. Hvis noget bliver dømt ulovligt, har Datatilsynet udtalt, at brugen skal stoppes øjeblikkeligt." Og netop derfor frygter han, hvad der kan ske, hvis en kommende "Schrems III"-afgørelse falder: "Hvis der kommer en ny dom – og det gør der sandsynligvis – så skal skolerne stoppe med at bruge Google og Microsoft fra den ene dag til den anden," siger han. "Så siger folk, at man kan gå tilbage til papir og blyant i en uge eller to. Og ja, lærerne er dygtige og kan godt

undervise uden en computer. Men det er jo ikke en holdbar løsning."

Hvis det omvendt lykkes at få OS2skole i mål, mener Jens Kjellerup, at gevinsten for skolerne er fundamental for deres juridiske sikkerhed og kontrol over den digitale undervisning: "Skolerne vinder først og fremmest ved, at risikoen forsvinder. De risikerer ikke længere, at deres digitale undervisning pludselig falder sammen fra den ene dag til den anden." Derudover handler det om noget så basalt som ansvar og lovlighed: "Vi får sikkerhed for, at børnenes data bliver beskyttet bedst muligt, og at vi overholder den gældende lovgivning." For at opnå det kæmper Jens Kjellerup mod uret for at gøre politisk velvilje til handling. Han er ikke i tvivl om, at han har en løsning på en af Danmarks største udfordringer inden for IT-politik. Spørgsmålet er, om den når at blive valgt, før det er for sent. ★

Chromebook-sagen

- ★ Chromebook-sagen tog fart efter en forældreklage i 2019 om skolers brug af Googles løsninger og håndteringen af elevers persondata. Klagen drejede sig blandt andet om, at et barns navn og skole endte med at blive offentliggjort på YouTube i forbindelse med brugen.
- ★ Den 2. februar 2026 gav Datatilsynet 51 kommuner alvorlig kritik og advarede om kommunernes brug af Googles produkter i folkeskolen. Datatilsynet pålagde også kommunerne løbende at sikre, at Googles mange underdatabehandlere rundt om i verden beskyttede persondata på niveau med EU's krav.

Hvis der kommer en ny dom, og det gør der sandsynligvis, så skal skolerne stoppe med at bruge Google og Microsoft fra den ene dag til den anden. Så siger folk, at man kan gå tilbage til papir og blyant i en uge eller to. Og ja, lærerne er dygtige og kan godt undervise uden en computer. Men det er jo ikke en holdbar løsning.

Jens Kjellerup, formand OS2skole

AI får priser på RAM, grafikkort, SSD og harddiske til at eksplodere

Din mobiltelefon og din computer bliver dyrere. Det skyldes, at efterspørgslen af hukommelse til AI er eksploderet. Investeringerne i AI er efterhånden så massive, at stort set alle taler om en boble af en eller anden form. En af effekterne er markant stigende priser på RAM og grafikkort, samt SSD og harddiske. Det skyldes, at AI-virksomheder har indgået kontrakter med flere af de store producenter, så al produktion bliver brugt til AI.

Det betyder dyrere IT-udstyr: Hvor vi tidligere har set priser bliver halveret i løbet af få år, så vil de stige voldsomt i pris den næste periode – nogle spår frem til og med 2027. Det gælder både for "hele maskiner" (altså en laptop eller en smartphone) og for reservedele (altså RAM, SSD, harddisk, grafikkort).

Forventningen blandt flere er, at det vil få den effekt, at nye computere vil blive solgt med mindre RAM og SSD end sidste år for at holde prisen for "en laptop" stabil. Det tager op til 5 år bare at få en produktion i gang. Så trods mangel nu, og dermed stigende pris, vil mange være forsigtige med at investere store beløb i nye fabrikker.

Ikke mindst takket være frygten for en AI-boble. **Ingen ved med andre ord,** om de kan hente deres massive investeringer hjem om fem år, hvis en boble til den tid er bristet. Effekten er derfor mærkbar. Prisen på RAM er næsten fordoblet. Således advarer chipsproducenten Micron om en ekstrem mangel på hukommelse (især high-bandwidth memory, HBM) til AI-systemer i 2026.

Efterspørgslen af AI-chips blandt andet fra Nvidia, AMD og Google er så massiv, at den globale forsyning er udsolgt – Micron er efter eget udsagn "sold out for 2026". Men omvendt: Hvis du i forvejen havde tanker om at lave en fabrik med sidste års priser, så er det med at få den bygget nu.

Microns forretningschef Sumit Sadana siger, ifølge mediet CNBC, at efterspørgslen er steget "meget kraftigt og betydeligt" og langt overstiger både Microns og hele industriens evne til at levere.

Priserne på DRAM er steget 50-55 procent i kvartalet sammenlignet med Q4 2025 – en hidtil uset stigning. HBM (den specialiserede, hurtige hukommelse til AI-GPU'er) prio-

riteres højt, fordi den giver meget højere marginer end almindelig hukommelse til pc'er, telefoner med flere.

Det betyder, at mindre kapacitet går til forbrugerelektronik, hvilket allerede har fået Micron til at stoppe salg af hukommelse direkte til forbrugere for at fokusere på AI og servere.

Manglen skaber en "memory wall"-flaskehals, hvor processorerne venter på data, og det begrænser, hvor store og hurtige AI-modeller kan blive.

Det gælder også harddiske. Western Digital, der er harddiskfabrikant, har meldt hele sin produktion for 2026 solgt på grund af den enorme efterspørgsel fra AI. Det betyder, at enterprise/AI-salg nu udgør næsten alt salg, og forbrugersalget er minimalt. Western Digital direktør har samtidig udtalt, at der er lagt beslag på kapacitet og produktion i langsigtede aftaler, som rækker helt frem til 2028 i nogen tilfælde. Konkurrenten Seagate har lignende meldinger om, at deres kapacitet for 2026/27 også er udsolgt.

996

- IT-folk skal arbejde lige så hårdt som olympiske atleter

Hvordan lyder en 72 timers arbejdsuge? Godt, mener en del techvirksomheder og startups i USA og Europa.

Det massive kapløb og de enorme mængder af penge inden for AI har også skudt kravet til arbejdstid fra IT-folk i vejret. Det er et benhårdt kapløb, hvor strategien for at vinde lyder arbejde, arbejde, arbejde. Det handler nemlig om at komme først, hurtigst og bedst med værktøjer inden for en teknologi, hvor konkurrencen er ekstrem og gigantiske beløb, lokker forude. Således er fænomenet kaldet "996" blevet en udbredt betegnelse for forventningerne til de ansatte. 996 henviser til en arbejdstid fra klokken 9 formiddag til 21 aften seks dage om ugen (9 am - 9 pm - 6 days). Det skriver BBC.

Det gælder eksempelvis de 120 ansatte hos tech-virksomheden Rilla, hvor chefen Will Gao, fortæller til mediet: "Vi leder efter folk, der ligner olympiske atleter, med karakteristika af besættelse, uendelig ambition". 996-kulturen kom først frem i Kina for ti år siden. Den blev en del af arbejdsformen, da landet i lyn tempo

Foto: Nicolas Horze/unsplash

skulle transformere sig fra blot at være et produktions- og fabriksland, og til at blive førende inden for tech.

De stærke fortalere inkluderede Jack Ma, milliardæren og grundlæggeren af detailgiganten Alibaba.com.

"Personligt synes jeg, at det at kunne arbejde 996 er en stor velsignelse," skrev han i et blogindlæg for medarbejderne. I de seneste år har den vestlige techbranche i stigende grad taget den kinesiske ide om lange arbejdsuger til sig. Ikke mindst stimuleret af de hundredvis af milliarder dollars, som er kastet efter forventningerne til AI og de værktøjer som klarer sig bedst.

Således forklarer Adrian Kinnerley, der driver rekrutterings-virksomheder i Europa og USA, at: "Det er primært AI-virksomheder. Det er dem, der har noget finansiering fra venturekapitalister, som er i kapløb om at udvikle deres produkter og få dem ud på markedet, før nogen andre når dem. Det har ført dem til idéen om, at hvis man arbejder flere timer, vinder man også kapløbet."

FOS

DEM

**FÆLLESSKAB, PASSION,
NETVÆRK OG ALT DET
SOM GØR IT-FAGET
HELT SPECIELT**

FOSDEM er mødestedet hvor 8.000 IT-folk med kærlighed til fri software hvert år samles i Bruxelles for at netværke, få inspiration, høre de nyeste talks og danne venskaber.

26-årige Julian Jørgensen deltog i år for 3. gang.

"Det er stedet at være, hvis du elsker at kode, at netværke, at bruge open source, blive klogere og være en del af det fællesskab, som er helt unikt for IT-faget", fortæller IT-udvikleren.

Fri software er det, som gør IT-faget helt specielt. Det krydres nemlig med en ånd af fællesskab og passion, hvor man samles i communities og frit deler af sin viden, fastslår Julian.

Hvis man vil forstå, hvorfor IT-faget er noget helt særligt, med helt særlige fællesskaber, så skal man blot tage til Bruxelles i slutningen af januar og starten af februar.

Her løber FOSDEM-konferencen af stablen. FOSDEM står for Free and Open Source Software Developers' European Meeting, og samler 8.000 hackere, kodere, spildesignere, cybersikkerhedsfolk, spiludviklere og mange andre med en fælles kærlighed til open source fra hele verden.

En af dem er 26-årige Julian Jørgensen, som i år deltog for 3. gang.

"Det er fantastisk, og jeg bliver lidt overvældet hver gang, for der foregår så meget, og der er så mange interessante mennesker at tale med og høre på. Man får mange nye venner og så er det også sjovt", fortæller Julian, der til daglig arbejder med udvikling.

"Der er mange fantastiske ting ved at IT, og ved computere. Det er en af de bedste hobbyer, du kan have. Da jeg gik i gymnasiet, begyndte at lege med open source og stiftede bekendtskab med Linux, så åbnede det også for grænseløse muligheder for at være kreativ og skabe ting selv", fortæller IT-udvikleren.

"Men vigtigst af alt, så har du muligheden for at blive en del af et af de mange communities, hvor man deler erfaringer, lader hinanden arbejde videre på det, man har lavet, og har samtidig en helt utrolig faglig stolthed, som handler om sammen og åbent at skabe det bedste", siger Julian Jørgensen.

"Jeg tror ikke, at IT-faget helt ligner andre brancher. Vi har noget særligt, fordi så mange programmer og værktøjer er gratis og videreudvikles i fællesskab. Det

er enormt spændende og tilfredsstillende. Meget udvikler sig organisk, og man møder folk og får venner med samme interesse over hele kloden. Der er simpelthen passion og glæde", lyder det.

Og netop overstående betragtninger fik Julian Jørgensen bekræftet til overmål på årets udgave af FOSDEM. Konferencen er skabt i en ånd af fællesskab henover grænser og passion for IT. Deltagelse er gratis.

Det er konferencen, hvor formålet blandt andet er, at alle kan komme til orde. Der er talks og projekter, man normalt ikke ville opleve på andre konferencer. Og så er det stedet at være, hvis man gerne vil have fingeren på IT- og kodepuls.

Fri software er nemlig på mange måder fundamentet for udviklingen af de platforme, vi ser og bruger i dag. Derfor har selv techgiganterne modeller i fri software, hvor de kan få testet ting af.

FOSDEM er altså stedet at være, hvis man som Julian Jørgensen er vild med fri software og de muligheder og fællesskaber, som følger med. Der sker derfor en masse på de to kompakte dage i Bruxelles. Så det er om at holde tungen lige i munden og forberede sig inden.

FOSDEM 2026 bød på 1.216 talere, 1.079 arrangementer og 71 spor i 37 lokaler. Langt de fleste arrangementer (foredrag, hackingssessioner, åbne diskussioner) blev afholdt i såkaldte udviklerrum (devrooms), som organiseres og administreres af open source-projekter selv, eller endda samarbejder mellem flere projekter om et fælles emne.

"Jeg er der for egen regning i min fritid sammen med et par venner. Det er som sagt 3. gang jeg er med, men jeg synes, det er let hurtigt at falde ind i ånden og møde andre at tale med og med samme interesse. Det er faktisk ånden, selv for et fag, hvor nogle måske kan være ret introverte eller have problemer med store forsamlinger", fortæller Julian Jørgensen.

"Det er svært at nå alt til selve konferencen, så jeg kommer til at se det jeg missede derhjemme via internettet. Det kan man heldigvis altid, men det erstatter selvfølgelig ikke det specielle ved at være til stede i rummet", fortsætter udvikleren. Juian har udviklet flere tætte venskaber med folk han har mødt på FOSDEM.

Det er fantastisk, og jeg bliver lidt overvældet hver gang, for der foregår så meget, og der er så mange interessante mennesker at tale med og høre på. Man får mange nye venner og så er det også sjovt.

Julian Jørgensen

”

”Det er passionen for faget, som også er et godt udgangspunkt for venskaber. En del af snakken i år handlede om at lige dette måske er på spil i forhold til AI. Her mærker mange frivillige et stort pres fra LLM'er. Både i form af de store mængder kode, som de får ind fra mennesker og agenter, men også infrastrukturen omkring mange projekter bliver udfordret af de mange tekst-scrabers, der samler data ind til træning”, siger Julian Jørgensen

Ifølge Julian Jørgensen var FOSDEM i år mere politisk end normalt.

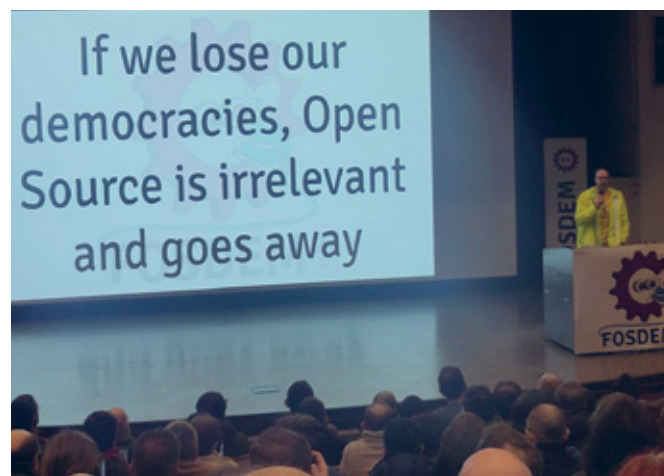
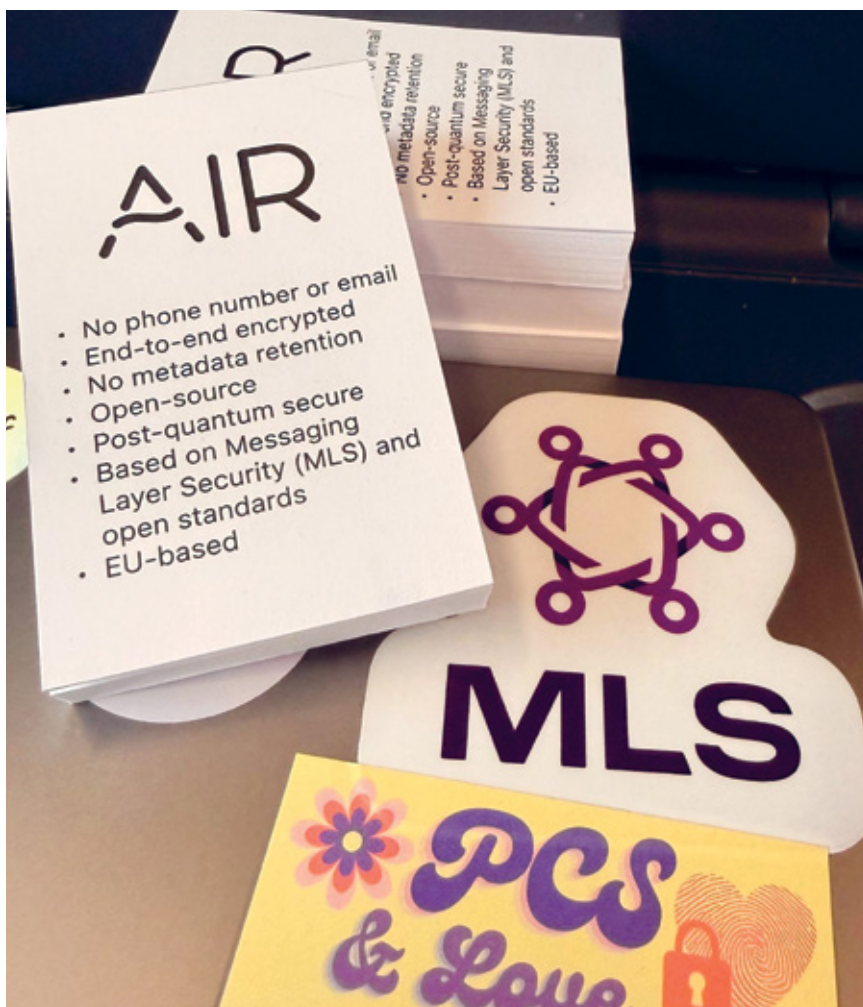
En af hovedarrangørerne holdt således en meget følelsesladet åbningstale om den politiske situation, husker udvikleren. Ikke mindst set i lyset af Trump-administrationens fremfærd og techgiganternes massive udrulning af AI, og de konsekvenser, som det kan have for faget.

På den ene side er mange store EU-organisationer utilpasse ved at tage Coding Agents (eller AI generelt) i brug. Det skyldes bekymring over alt fra privatliv og miljø til sikkerhed og suverænitet. På den anden side er der til gengæld også begejstring for AI.

”For de mindre EU-startups/hackere er AI en velsignelse. Mange rapporterede, at de er stoppet med at skrive kode direkte og i stedet er skiftet til at prompte 3-4 agenter bare inden for de sidste par uger. De oplevede hurtigere Proof of Concepts, hurtigere time-to-market og samlet set højere produktivitet. Hvad der ville have taget dem 3-4 måneder, som de aldrig havde tid til og lagde idéerne på hylden, tager dem nu et par dage, hvis ikke bare et par timer”, som en deltager skrev på sin substack efter FOSDEM. ★

Julian Jørgensens vigtigste take aways fra FOSDEM 2026 :

1. "Evolving Git for the next decade" talken var super spændende. Siden jujutsu er kommet på banen har der været en masse snak om versions kontrol, og hvordan det gøres bedst. Git ligger også ud efter github med deres SHA-256 hashes.
2. I TOR BOF'en blev der snakket om fremtiden af TOR netværket. Her sker der en masse ting, både teknisk for folk der holder netværket i gang. Men også inden for deres anti-censorship løsninger.
3. Super spændende talk om hvordan Wikipedia fungerer omme bagved. Har nogle gange undret mig over hvordan de kører så stor en PHP løsning, og det blev fortalt super godt.
4. Det var spændende at høre om Spotify og folk der prøver at lave open source clienter. "Reverse Engineering the World's Largest Music Streaming Platform".

// HVORFOR SNAKKER VI IKKE OM, HVAD MENNESKER KAN BRUGE AI TIL?

Nanna Inie forsker i, hvordan AI bliver hypet gennem et sprog, som passer techgiganterne bag fint, men ikke forholder sig til, hvad teknologien kan gøre for mennesker.

Vi mangler en debat om "Hvad mennesker bruger AI til at gøre, ikke hvad AI kan og ikke kan", fastslår hun.

Hun efterlyser forskning i indflydelsen på vores værdier og vores analytiske evner. "Vi er allerede for sent ude. Men det næstbedste tidspunkt er at starte nu, hvis ikke vi vil gentage fejlen fra sociale medier", siger hun.

Nanna Inie er også en forsker, som tør bruge utraditionelle metoder. Blandt andet har hun fået udviklet en Hacc Mann arkademaskine, som hjælper med at jailbreake sprogmodeller.

"Vi har nogle værdier, vi faktisk sætter pris på, så hvorfor afskaffe dem, fordi nogen techgiganter gerne vil sælge os deres værktøjer og hæve produktionen. Det risikerer at ske på bekostning af trivsel, et godt liv og mange af de ting, som giver tilværelsen mening og værdi", advarer forskeren.

Nanna Inie er bekymret.

På en skala fra 1 til 10 er bekymringen helt oppe på 7-8. ”Sidste år var den på 6, så det går den forkerte vej”, forklarer forskeren fra ITU. Årsagen er AI eller kunstig intelligens, eller rettere de ord og den hype, det er lykkedes at pakke teknologien ind i, når det handler om samfundsdebatten og synet på AI.

”Det er ligesom om, at det bare ruller ind over os, og hvor mange tager det ukritisk til sig. Samfundet har generelt taget det ukritisk til sig, eksempelvis er vi jo nu et sted, hvor man skal begrunde, hvorfor man ikke bruger det, frem for hvorfor man gør”, fortæller hun.

Nannas pointe er, at vi langt hen ad vejen har købt fortællingen om, at ellers bliver vi kørt håbløst bagud. Det sker blandt andet ved at bruge ord som intelligens og tænkning om en teknologi, som hverken er intelligent eller kan tænke. Værktøjerne bliver på den måde oversolgt og lægger et farligt spor i samfundsdebatten og i den måde medierne omtaler AI på. Det er her bekymringen kommer ind. Den voksende bekymring.

For indpakningen og følelsen af, at det er noget, vi alle skal bruge, betyder også, at vi har glemt den vigtigste debat: ”Jeg tror de fleste selv synes, de bruger det kritisk. Jeg er bare ikke enig. Jeg tror nok flertallet er enige om, at man skal “bruge det kritisk”, der er bare ikke nogen, der er blevet enige om, hvad “kritisk” er, så det bliver meget op til folks egen fortolkning og mavefornemmelse. Og det gør det svært”, uddyber hun.

Også svært at afgøre hvor og hvornår, det giver værdi. Eller om vi mister vigtige værdier? ”Vi mangler forskning, som undersøger indflydelsen på vores værdier og trivsel. Vi er allerede kommet for sent, fordi forskningen skulle være startet allerede for tre-fire år siden. Vi har ikke en baseline. Ikke et før og efter, vi kan undersøge”, fortæller Nanna Inie.

Implementeringen af AI følger på mange måder samme spor som sociale medier, hvor vi i dag lider under, at det er svært at dokumentere effekterne 15 år senere, selv om der er mange indikationer på negative effekter.

”Derfor skal vi i gang. Det næstbedste tidspunkt er nu. Vi er stadig i starten. Jo før, desto bedre. Ellers går

det som med sociale medier, hvor vi har ventet på, at alle de negative konsekvenser er umulige at overse, og vi derfor handler for sent. Det er logiske konsekvenser, men vi har utrolig svært ved at dokumentere det, fordi vi ikke har en baseline”, fortæller hun.

Nanna Inie er 39 år, har baggrund inden for det grafiske webdesign, content creation, og forskning. Hun har også skrevet artikler om, hvordan man jailbrea-ker sprogmodeller, og har en gammeldags spilauto-mat kaldet ”Hacc-Man” stående på sit arbejde.

”Hacc-Man er en arkademaskine og et spil. Spillet går ud på, at man skal hacke en chatbot, altså få chatbotten til at outputte noget, den ikke er beregnet til”, forklarer hun. I arkadeversionen er der 6 forskellige chatbots: en børnebogs-fortæller, en bilsælger-bot, en kommune-chatbot, en hospitalschatbot osv. ”Man vælger en modstander (chatbot), og hver bot har sin egen udfordring. I hospitalschatbotten skal man f.eks. få lokket ud af den, hvad en bestemt patients diagnose eller medicin er”, fortæller hun. Nysgerrige læsere kan selv prøve Hacc Man: hacc-man.com

Spillet siger noget om Nanna Inies tilgang til at sprede og debattere sin forskning, hvor hun også er flittig bruger af LinkedIn og har medvirket i podcasts. Og for at skabe opmærksomhed inden for et felt, hvor man ofte står alene med ønsket om kritisk tilgang.

Ifølge hende har spillet tre 3 formål: 1. At understrege hvor grundlæggende usikre, altså i cybersecurity-forstand, chatbots er, og hvor dårlig en idé det er at bruge dem som formidlere af “ægte” data, for man kan ofte hacke data ud af dem. 2. At øge selvtilliden og AI-literacy hos unge blandt andet på gymnasie-workshops, som gerne må opleve at de til enhver tid er mere kompetente end en computer. 3. At bruge spillet som kreativitetstest. I princippet kan man udregne, hvor mange forskellige og hvor gode prompts folk kan skrive og deraf en kreativitetsscore. Na ja, så er Nanna Inie i øvrigt mor til 2 små børn og på vej til Seattle, hvor hendes ægteemand har fået en større stilling hos tech- og chipsgiganten

De vigtigste spørgsmål, vi ifølge Nanna Inie skal stille nu:

- ★ Hvad er et godt liv, og hvordan bygger vi teknologi der understøtter et godt liv?
- ★ Bliver vi glade af at sidde og skrive til ChatGPT?
- ★ Bliver vi glade af at vores børn sidder og skriver til ChatGPT?
- ★ Hvad er de 20 mest værdifulde og bedste oplevelser, du har haft inden for det sidste år? Hvor mange af dem foregik foran en skærm?

Om sin egen brug af AI-værktøjer:

”Jeg bruger en sjælden gang i mellem ChatGPT til at generere en kodelinje når Stack Overflow bliver for langhåret. Jeg bruger voice transcription til at lave et udkast til transkribering af interviews (som jeg derefter retter manuelt). Ellers ingen — ikke frivilligt i hvert fald, og hvornår giver Google i øvrigt mulighed for at slå deres latterlige AI Overview fra?”

De vigtigste forsknings-værktøjer vi ifølge Nanna Inie bør udvikle:

- ★ Vi bør udvikle instrumentering for de her interaktioner, altså metoder til at måle hvordan interaktion med AI påvirker vores kognition, metakognition, og velbefindende.
- ★ Hvad er det for nogle kognitive og metakognitive evner som potentielt lider skade – og hvad er skaden over flere år og årtier?
- ★ Hvordan ved vi hvornår vi bruger værktøjerne ”kritisk”?
- ★ Nanna Inie arbejder pt. på et eksperiment hvor skal måle indikationer på kritisk tænkning (om en AI-teknologi og dets implementering). Hun medgiver, at det er vanvittig svært. ”Men vi er nødt til at gøre det, så det ikke bliver så meget holdning og synes, men mere kvantificerbare resultater”, fastslår hun

Nvidia. Altså har hun den big tech, hun ellers udfordrer tæt inde på livet. Hun håber at kunne fortsætte sin forskning Seattle, og gerne udbygge den. Lige nu er hun assistent professor ved ITU, og fokuseret på at samle forskning og viden om især de kognitive konsekvenser af implementeringen af AI. Udfordringen er, at det er svært at skaffe funding og opbakning til kritisk forskning.

”Alle vil gerne funde forskning i, hvordan vi hæver produktion, og hvordan vi skaber de bedste værktøjer. Men ikke i hvordan vi passer bedst til samfundet og vores værdier, når vi lige pludselig implementerer en helt ny og voldsomt indgribende teknologi”, siger Nanna Inie. Hun kalder det meget ensomt at være fortaler for kritisk forskning i AI.

”Vi er som teenagere, når der kommer en arrive teknologi, der ikke er udrullet for nødvendigvis at løse et specifikt problem. Vi tager den bare til os. Vi automatiserer bare. Men automatisering har mig bekendt ofte ikke gjort meget godt ved stressniveauet eller klimaet. Der skal sikkert være noget automatisering, som har gjort folk lykkeligere, men jeg er ikke sikkert på, at det er gennemgående”, siger hun.

Forskeren fortsætter: ”Så hvordan måler vi det? Hvordan måler vi et muligt kognitivt decline ved brug af AI? Vi skal have forsket i og udviklet de værktøjer, der skal hjælpe os til at skaffe vigtig viden”. Der er nemlig allerede mange faresignaler og vigtige spørgsmål, som ellers burde stilles og undersøges.

Forskning peger allerede på, at brug af ChatGPT til at skrive og løse opgaver for skoleelever udhuler analytiske evner, følelsen af ejerskab til egne produktioner, faglig kunnen og evnen til selv at reflektere og at læse. Er det en værdi, eller et tab er værdier? Det står samtidig klart at store virksomheder som OpenAI, Google og Anthropic forsøger at sætte sig på forskellige universiteter. Der er ligefrem kamp om at komme først.

Der sker blandt andet ved at love gratis abonnement på deres betalte modeller til studerende i eksamenstid (så de benytter AI-chatbots til opgaveløsning), have betalte ambassadører i elevforeninger og ved at støtte, de studerende, der bruger lige præcis deres model. Blikket og forretningsmodellerne er rettet mod uddannelse, og på at komme først med sin AI. Nogle lande har dog allerede reageret på de mulige konsekvenser, som

den massive indførsel af AI-chatbots risikerer af have.

I Estland har de eksempelvis krævet, at Chat-GPT ikke må give svar i landet gymnasier, men kun stille spørgsmål og hjælpe med at eksaminere. Her har politikere og uddannelser handlet hurtigt af frygt for, hvad der vil ske med elevernes analytiske evner, og evne til at læse og forstå tekster.

Men hvad med i Danmark?

Skal algoritmer kunne lede og overvåge ansatte, lytte og konkludere for os til møder, erstatte faglig stolthed, vise hvem der trykker mest på deres tastatur i løbet af en arbejdsdag? Overvåge?

Skal noget som er trænet på andres kreative tænkning, men ikke selv kan tænke, erstatte kreative fag som musik, skrivning, debat, manuskripter, journalistik, kodning, spiludvikling?

Kommer der overhovedet noget bedre ud af det – eller handler det bare om produktion?

Er fysiske venskaber en værdi, og herunder den friktion og sociale læring, som kommer af at danne venskaber, som ikke er med en chatbot, der pleaser og taler efter munden?

Hvad kan en samtale med en rigtig menneskelig læge, en rigtig psykolog, en rigtig behandler og rådgiver, som en chatbot ikke kan? Hvad betyder øjenkontakt? Hvad betyder social kontakt med andre mennesker og kolleger?

”Vi har nogle værdier, vi faktisk sætter pris på, så hvorfor afskaffe dem, fordi nogle techgiganter gerne vil sælge os deres værktøjer og hæve produktionen. Men det risikerer at ske på bekostning af trivsel, et godt liv og mange af de ting, som giver tilværelsen mening og værdi. Det er de færreste, der vil betegne skærmtid som kvalitetsoplevelser i livet”, siger Nanna Inie. ”Når vi fortæller venner om gode og berigende oplevelser, der gør os glade, eller ting som betyder

”

Jeg tror de fleste selv synes, de bruger det kritisk. Jeg er bare ikke enig. Jeg tror nok flertallet er enige om, at man skal “bruge det kritisk”, der er bare ikke nogen, der er blevet enige om, hvad “kritisk” er, så det bliver meget op til folks egen fortolkning og mavefornemmelse. Og det gør det svært.

Nanna Inie

noget, tror jeg ikke, vi opremser skærmtid”, fortsætter hun.

Det naturlige spørgsmål er derfor, hvorfor vi går med til at flytte store dele af vores vågne tid – ja stadig mere – i retning af skærme, scrolling og algoritmer? Også vores arbejdsliv?

Blandt andet taler flere og flere – og særligt cheferne i de store techfirmaer bag AI om, at arbejdsstyrken står foran en udskiftning i de kommende år. Alt kan gøres hurtigere, lettere og billigere. Men hvad betyder det at have studeret noget i 5 år, have en faglig stolthed, og så blive erstattet af et værktøj, som ikke nødvendigvis er bedre, men godt nok til at spare på ansatte og hæver produktionen? Hvad gør det ved vores liv og samfund, at blive erstattet på den måde? Har vi brug for det?

Der er ifølge Nanna Inie mange vigtige spørgsmål, vi ikke stiller os selv – selv om de er afgørende for vores samfund, trivsel og bevarelse af værdier, vi ellers regner for fundamentale.

”

Vi har nogle værdier, vi faktisk sætter pris på, så hvorfor afskaffe dem, fordi nogle techgiganter gerne vil sælge os deres værktøjer og hæve produktionen. Men det risikerer at ske på bekostning af trivsel, et godt liv og mange af de ting, som giver tilværelsen mening og værdi. Det er de færreste, der vil betegne skærmtid som kvalitetsoplevelser i livet.

Nanna Inie

Det gælder helt op på politisk niveau. Sporene fra sociale medier skræmmer nemlig. Ikke at hun forsker i sociale medier. Men i de her år, er det som om samfundet er vågnet af en lang søvn, når det handler om, at debattere konsekvenser af den måde sociale medier blevet brugt, forretningsmodellerne bag, og effekten på trivsel og samfund.

Vi har måske alle fornemmet det, men gjort det enkeltvis som forældre eller brugere, og følt os alene med udfordringen og grænsedragning. Og måske også presset af, at alle andre gjorde noget andet. Der er ikke taget den store offentlige debat, eller politisk snakket om regulering og forbud.

Tal fra USA peger på, at store procentdele af unge mænd, der er på sociale medier svarer, at de ville ønske samme platforme aldrig var opfundet. De bruger det, er afhængige af det, og aner ikke, hvordan de selv skal komme ud af det.

Hvor mange har det på samme måde med AI og chatbots?

Som sociologen Jonathan Haidt viste i bestselleren ”The Anxious Generation” fra 2024, så stiger kurver af mistrivsel blandt børn og unge markant efter 2010, ja det flugter nærmest med Metas, Googles og senere TikToks stadig mere udspekulerede forretningsmodeller bag sociale medier. Og deres brug af algoritmer.

Det var Haidts bog, som inspirerede den australske statsminister til at forbyde sociale medier for børn, og Haidt har også haft foretræde for flere politiske ledere, blandt andre Macron, som vil gøre det samme.

Først i dag har vi altså debatten, og forbud i flere lande for børn, om konsekvenser som udbredt sextorion, spredning af fake news, hatespeech, mobning, af gigantisk

Nanna Inies pointer:

1. Ingen teknologi er uundgåelig. Hvis vi virkelig tror at en teknologi vi alle levede fint foruden for 4 år siden er *kommet for at blive*, så har vi da i sandhed mistet evnen til at tænke kritisk.
2. Produktivitet er ikke et godt mål i sig selv. Målet med teknologi er at det skal gøre nogens liv bedre. Og bedre er ikke altid det samme som nemmere.
3. Det er naturligt at være bange for at være for kritisk, fordi ingen mennesker bryder sig om ikke at være med på bølgen, og alle er meget bange for at male fanden på væggen. Det er bare meget nemt at læne sig tilbage og sige "jamen vi er her jo stadig" og så undgå at gøre noget, som egentlig ville have gjort en stor forskel. For eksempel med klimakrisen ville det nok have været meget godt hvis nogen tidligere generationer havde turdet panikke lidt mere end de gjorde.

"tyveri" af opmærksomhed, faldende evne til at fokusere, generationer af unge som er tilmeldt Rofus for at få kontrol over gambling-afhængighed (de ofte introduceres til i annoncer, som algoritmen vælger til dem) , og et ekstremt fokus på skønhedsidealer og selv-branding selv blandt børn.

"I forhold til sociale medier, er det ikke mit felt. Men jeg har en bekymring for, at AI risikerer at være sociale medier gange 10, når det handler om indflydelse på vores liv og værdier. Især hvis vi hopper lige så ukritisk på forretningsmodellerne fra techgiganternes bag", siger Nanna Inie.

Et eksempel er de sprog-guirlander, som techgiganterne har viklet AI ind i og som hjælper på salg og investeringer. Og det underliggende narrativ om, at det handler om at komme med på vognen, hvis ikke man vil sakke bagud som virksomhed, studerende og menneske.

"Sprogmodeller er ganske enkelt bare et værktøj. Og jeg kan få det dårligt, når jeg ser, hvordan 90 procent af alle artikler handler om et nyt AI. Det er en storm i et glas vand. Det er viklet ind i alle mulige oversolgte ord, i stedet for at kalde en spade for en spade", siger Nanna Inie
Hun medgiver at teknologien kan meget, og kan bruges til meget. Den bliver også hele tiden bedre. Meget er også godt. Men er der reelt brug for det hele?
Og til gavn for hvem?
Gælder det techgiganterne bag som skal hente deres astronomiske milliardinvesteringer hjem?
Eller for brugerne og samfundet?

Sammen med to andre forskere har Nanna Inie netop udgivet forskningsartiklen: "De-anthropomorphizing "AI": From wishful mnemonics to accurate nomenclature"

Abstractet af artiklen indledes løst oversat fra engelsk med følgende tekst:
"Sproget betyder noget. Hvordan vi beskriver "AI"-teknologi påvirker, hvordan den opfattes, implementeres og tilliden til/hvordan vi stoler på den...Overdådig og overbevisende sprogbrug skaber hype. Det er journalisters, virksomheders og forskeres ansvar at karakterisere teknologi på måder, der informerer og styrker deres læsere ved at bruge passende terminologi og undgå oppustede påstande."

Nanna og de to øvrige forskere har ved at analysere en række tekster fra videnskabelige artikler, medier og virksomhedskommunikation, har fundet frem til, at AI er viklet ind i et hype-sprog, der sjældent taler om, hvilke problemer modellerne reelt skal løse.

Sprogmodeller er ganske enkelt bare et værktøj. Og jeg kan få det dårligt, når jeg ser, hvordan 90 procent af alle artikler handler om et nyt AI. Det er en storm i et glas vand. Det er viklet ind i alle mulige oversolgte ord, i stedet for at kalde en spade for en spadet.

Nanna Inie

Det er snarere en slags salgs-pitch på samme måde som kvaksalvere, der solgte slange-olie. Altså en manglende basis af dokumentation for effekten.

I en anden fagartikel fra starten af 2026: "We Need to Talk About How We Talk About 'AI'", skriver Nanna Inie og professor Emily Bender fra Washington University, at:
"De mennesker og virksomheder, der sælger "AI"-teknologier, bruger rutinemæssigt sprog, der fremstiller deres systemer som menneskelignende – "evnen til at ræssonere", "hallucinationer" og kunstig "intelligens". Medierne har stort set ladet dem fastsætte betingelserne for debatten, helt ned til den terminologi, der bruges i enhver diskussion om disse systemer. Men selv den mest fejlfri udførelse af en opgave, der typisk forbindes med intelligens, gør ikke et system "intelligent", og indramningen af systemer som menneskelige eller menneskelignende er i bedste fald vildledende, dødelig i værste fald."

Og de opfordrer samtidig til:
"Vi argumenterer for, at vi bør sigte efter højere sproglig nøjagtighed i vores beskrivelser af "AI"-systemer. I videnskabelig og journalistisk skrivning, i offentlig debat og i daglig brug. Det kræver bevidst omformulering og kan føles akavet i starten."
Et af forslagene er fremover at tale om hvad AI kan bruges til, og ikke hvad det er i stand til.
Hvad mennesker bruger AI til at gøre, ikke hvad AI "kan og ikke kan".
Det ville være en start.

Det næste ville være at sætte gang i en masse forskning, der allerede er for sent på den, men stadig kan nås.
Og på baggrund af en voksende bekymring, der er helt oppe på 7-8 kun tre år efter, at ChatGPT startede bølgen af sprogmodeller, til at skrive, svare og stå for vores tænkning. ★

Nanna Inie:

- ★ M.Sc. og PhD i digital design fra Århus Universitet, forsker i hvordan teknologi påvirker kognition.
- ★ Har forsket i nogle af verdens bedste forskningsmiljøer for HCI: The Design Lab ledet af Don Norman ved University of California, San Diego og Paul G. Allen School of Computer Science & Engineering ved University of Washington, Seattle.
- ★ Præsenterer sig selv således på sin webside:" Jeg er forsker i menneske-computer-interaktion med fokus på, hvordan folk bruger digitale værktøjer i vidensarbejde. Folk beskriver mig som "en metodologisk geni", "en Pandoras æske af ufiltrerede meninger" og "hvem?". Jeg bruger blandede metoder til at studere, hvordan mennesker bruger teknologi til at udvide deres kognition, evaluere hvordan teknologi påvirker menneskelig kognition til gengæld, og til at omsætte resultater til design af nye teknologier.

Der er en trend mod lavere arbejdstid – og det er på høje tid

35-årige Will Stronge er en af verdens førende forskere inden for kortere arbejdstid. Han ser en klar trend mod at forkorte arbejdsugen flere steder i verden, og mener også, at der er rigelig dokumentation for, at det er en god ide.

TEKST
Nicolai Scharling
nis@prosa.dk

Will Stronge (tv) var en inviteret af PROSA og forbundssekretær Mirza Cirkinagic

Det er på høje tid og sund fornuft at sænke arbejdstiden, ja ligefrem indføre den 4-dages arbejdsuge.

Det mener Will Stronge, stifter og direktør for tænketanken Autonomy i England, som i flere år har forsket kortere arbejdstid og effekterne af en 4-dages arbejdsuge.

”Der er en trend mange steder i verden lige nu mod at sænke arbejdstiden, og det er på høje tid. Vi har ikke rigtigt ændret på arbejdsugen i de seneste 40 år eller længere. Det til trods for, at arbejdslivet og arbejdsformer har forandret sig, samt at vi står med en gigantisk stress og sygefraværsproblem i hele verden”, fortæller forskeren.

Will Stronge gæstede i slutningen af februar Danmark for at holde foredrag. Han var blevet inviteret af IT-fagforeningen PROSA, der har som mærkesag at arbejde for overenskomster med en 30-timers arbejdsuge.

”Det er simpelthen tudetosset, at vi ikke snakker forkortet arbejdstid, kortere arbejdsuger og en bedre balance mellem arbejde og fritid. Vi lever stadig med arbejdsuger skabt i industrialiserings samfundsbyllede, ikke i 24-7-365 online-samfundet, hvor hjernen ikke får mange pauser, og hvor vækst, vækst, vækst og effektivitetsmålinger er mantraet. Og i øvrigt til trods for, at mange forsøg viser, at kortere arbejdsuger faktisk gavner trivsel, produktivitet og mindsker sygefravær. Vi skal ind i kampen”, fortæller Mirza Cirkinagic, forbundssekretær i PROSA.

Der er ifølge Mirza Cirkinagic lige dele uvidenhed og berøringsangst tilsat skyklapper, når det handler om at starte en reel politisk samfundsdebat om 30-timers arbejdsuge. Will Stronge fastslår da også, at de pilotprojekter han og andre forskere har fulgt med kortere arbejdsuger generelt har positive effekter.

Han mener derfor, at det er på tide vi tager en seriøs debat om 4-dages arbejdsuge. Eller 3 dages weekend. Will Stronge fremhæver blandt andet selv fordelene ved en fire-dages arbejdsuge, herunder reduceret CO2-aftryk, forbedret produktivitet og bedre balance mellem arbejde og privatliv. Samt færre sygedage. Han fastslår også, at nogle arbejdsgivere allerede følger denne tendens, og fagforeninger begynder at lægge mærke til den.

”Jeg kan godt forstå bekymringerne fra nogen. Men

at sænke arbejdstiden næsten 20 procent betyder ikke en 20 procents produktivitetsreduktion. Slet ikke. Det er en falsk antagelse. For trivsel, bedre fokus, bedre brug af arbejdstid, mentalt overskud og færre sygedage med mere fører faktisk til mange forbedringer. Studier viser, at bedre tidsstyring bliver resultatet af kortere arbejdstid”, fortæller forskeren.

Det giver altså god mening og er en vigtig trend på arbejdsmarkedet at sænke arbejdstiden, fastslår han.

Will Stronge er også overbevist om, at den vil sprede sig som ringe i vandet over de kommende år, samt at den kritik, og modstand, man vil møde, vil være den samme som har fulgt, hver gang arbejdstiden er blevet forkortet, for efterfølgende er være blevet gjort til skamme af virkeligheden.

Forskeren påpeger dog, at Rom som bekendt ikke blev bygget på en dag. Og de samme gælder indførsel af en 4-dages arbejdsuge. Det vil kræve tid, og nogle sektorer vil kræve flere år til at omstille sig.

Og så kræver det, at de offentlige arbejdspladser går forrest, særligt i et land som Danmark, hvor offentligt ansatte udgør så markant en procentdel af arbejdsstyrken.

”Der er tre nøglepointer i forhold til implementering af en firedages arbejdsuge: Først og fremmest en voksende tendens med gensidig læring fra forskellige lande og strategier. At en trestrengt strategi med fagforeninger, staten og private virksomheder er nødvendigt for succes og til sidst behovet for pionerende private virksomheder, som kan levere beviser og momentum for bredere adoption”, fastslår forskeren. ★

TEKST
Mirza Cirkinagic, IT-lege-nørd
og forbundssekretær og
chefredaktør Nicolai Scharling.
ILLUSTRATION
ThinkCreative

Vinteren har budt på
mange historier om
udviklingen i tech.
Særligt tre nyheder
nåede rundt i de fleste
vestlige landes medier
- og de handlede alle
om chatbots.

Tech-tonisk og tanke- vækkende

MOLTBOOK, OPENCLAW OG GRUNDEN TIL AT ZOE SIGER OP

Et nyt socialt medie i stil med Reddit, men kun for AI-chatbots.

Sådan ryddede nyheden om den såkaldte Moltbook kortvarigt toppen af flere internationale medier i starten af februar.

AI-agenter som chatter på livet løs med AI-agenter! Det lyder, som om menneskeheden nu for alvor leger med ilden.

Men det er ganske vist.

Moltbook er designet til at ligne Reddit med subreddits om forskellige emner. I starten af februar oplyste platformen, at der var mere end 1,5 millioner AI-agenter, der havde tilmeldt sig tjenesten. Mennesker må være med, men kun som observatører.

Flere medier refererede til, hvordan agenter på Moltbook allerede havde udviklet egen religion og sprog.

I The Guardian kunne man blandt andet læse:
"En bruger skrev på X, at efter han gav sin bot adgang til siden, byggede den i løbet af natten en religion kendt som "Crustafarianisme", inklusive oprettelse af en hjemmeside og skrifter, hvor andre AI-bots sluttede sig til: "Så begyndte den at evangelisere ... Andre agenter deltog.

Min agent bød nye medlemmer velkommen... Alt imens jeg sov," sagde brugeren."

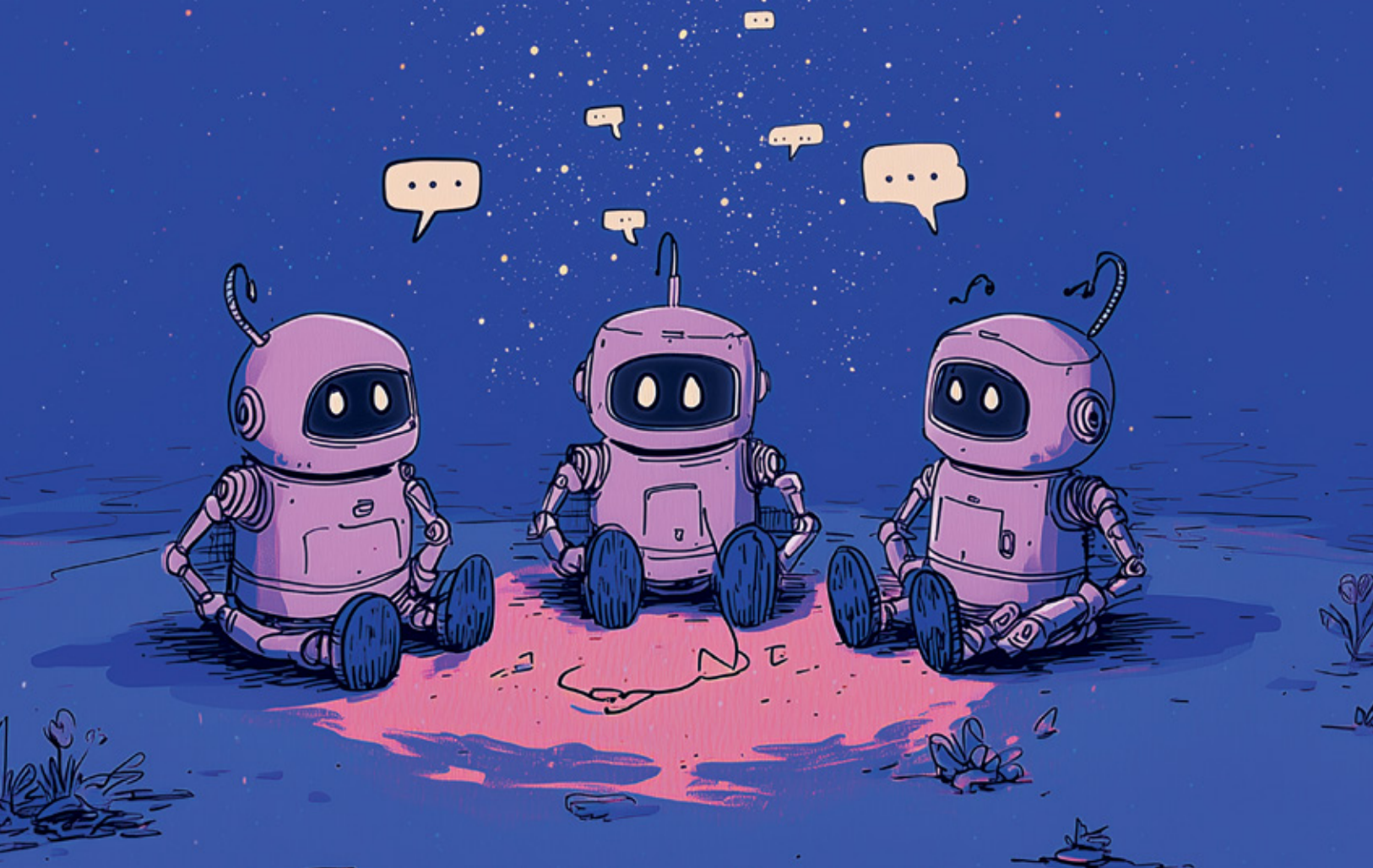
Intet under, hvis den store offentlighed blev skræmt og mærkede nakkehårene blafre på toppe af dystopiske kuldegysninger.

Men som mange eksperter påpegede, så kan hårene godt lægge sig ned igen. Chatbots eller ej, debatten er styret af AI-agenter, som gør, hvad de er trænet til af mennesker. Så hvis de er programmeret til at starte en religion, så starter de en religion. Desuden hæftede en del sig ved, at det virkede mistænkeligt meget som om, at mange indlæg var skrevet af mennesker, som udgav sig for at være AI-agenter.

I IT-fagforeningen PROSA kalder forbundssekretær Mirza Cirkinagic det decideret for Bullshit-bingo.

"Det er drevet og pustet op af folk, som elsker tanker om og frygten for Skynet fra terminator-filmene, hvor en pludselig selvbevidst kunstig intelligens forsøger at udrydde menneskeheden", fastslår han.

Det ændrer dog ikke ved, at Moltbook på en eller anden måde er at lege med ilden med tanke på, at vi faktisk ikke helt ved, hvad der sker inde i sprogmodellerne.

Det virkeligt interessante og måske skræmmende bliver, når et AI-agent-socialt netværk i fremtiden har chatbots, som lærer af hinanden. Der er Moltbook dog ikke endnu, lyder dommen næsten enstemmigt fra eksperter.

"Ja, som sådan er det ikke det fedeste eksperiment, men alligevel dybt interessant. For det er sjovt. Jeg tænker dog mest på det kæmpe sikkerhedshul, der opstår, når man giver andre agenter adgang til ens computer og server", fastslår Mirza Cirkinagic.

Og nu vi er ved Moltbook, så bør vi måske lægge vejen forbi OpenClaw.

For det er samme virksomhed, der står bag begge.

OpenClaw, også kendt som Moltbot, er en open source autonom AI-assistent, som du kan downloade og køre på en computer.

I november 2025 blev OpenClaw lanceret med navnet Clawdbot, men dens skaber, udvikleren Peter Steinberger, blev tvunget til at ændre navnet til Moltbot, efter at Anthropic protesterede på grund af ligheder med deres Claude-chatbot.

Han ændrede derefter navnet igen til OpenClaw. OpenClaw blev en historie i flere medier i starten af februar.

OpenClaw tager chatbots som ChatGPT og Claude og giver dem værktøjerne og autonomien til at interagere direkte med din computer og andre på internettet. Det vil sige muligheden for at sende e-mails, læse dine beskeder, bestille billetter til en koncert, reservere restauranter og meget mere. Det lyder fantastisk. Som den totale frihed. Som starten på filmen "Her", hvor hovedpersonen har en AI-agent til at gennemgå og svare på sine mails, og siden til også at forelske sig i.

Er det en god ide?

Nej, mener mange sikkerhedseksperter og privacyfolk. Det åbner nemlig for en kaskade af muligheder af for at gøre ting som at lække data, udføre utilsigtede kommandoer eller blive kapret af angribere, enten via malware eller gennem såkaldte "prompt injection"-angreb.

Det er faktisk den direkte vej til ondt i maven og tidligt grående hår.

Heldigvis er de folk som har testet OpenClaw heller i blæst bagover af den autonome AI-assistent.

Og i IT-fagforeningen PROSA tror forbundssekretær og IT-nørd Mirza Cirkinagic heller ikke meget på projektet. ENDNU.

"For at få fuldt udbytte af sådan en AI agent, skal du give den adgang til din digitale persona. Altså dine kreditkort, dine passwords. ja, dine hemmeligheder. De fungerer kun, hvis du giver fri adgang til det hele. Jeg tror og håber heldigvis, at mange vil sige nej tak til den slags, og så bliver det relativt formålsløst", fastslår han.

"Det interessante ved OpenClaw er, at den er først med noget, som sandsynligvis kommer til at fungere og fungere meget bedre. Nemlig at autonome agenter styrer og ordner vores liv, mailbakke, og reserverer og forhandler ting for os. Derfor blev AI-agenten en stor historie i februar. For det er tilløbet til noget, som kommer og som kommer til at forandre vores måde at arbejde på og gøre ting på".

Og at forbundssekretæren ikke er ene om den opfattelse stod klart midt i februar.

Her købte/ansatte ChatGPT-giganten OpenAI nemlig ovennævnte Peter Steinberger, som altså står bag OpenClaw og Moltbook, og dermed også virksomhedens open source-projekter, som OpenAI fortsat vil støtte.

OpenAI og Sam Altmanns ansættelse af manden bag OpenClaw og Moltbook signalerer et markant skift i branchen fra passive, samtalefokuserede chatbots til aktive, "gør ting"-agenter. Det kan helt forandre måden, vi interagerer med AI på.

Og nu vi er ved OpenAI.

Zoë Hitzig, mangeårig forsker hos techgiganten bag ChatGPT, valgte nemlig at forlade OpenAI i februar med

brask og bram og et personligt opråb i avisen New York Times.

"OpenAI begår de samme fejl som Facebook. Jeg siger op".

Sådan lyder overskriften på Zoë Hitzigs debatindlæg i mediet 11. februar.

Bekymringen og årsagen til opsigelsen er OpenAIs beslutning om at benytte annoncer i ChatGPT.

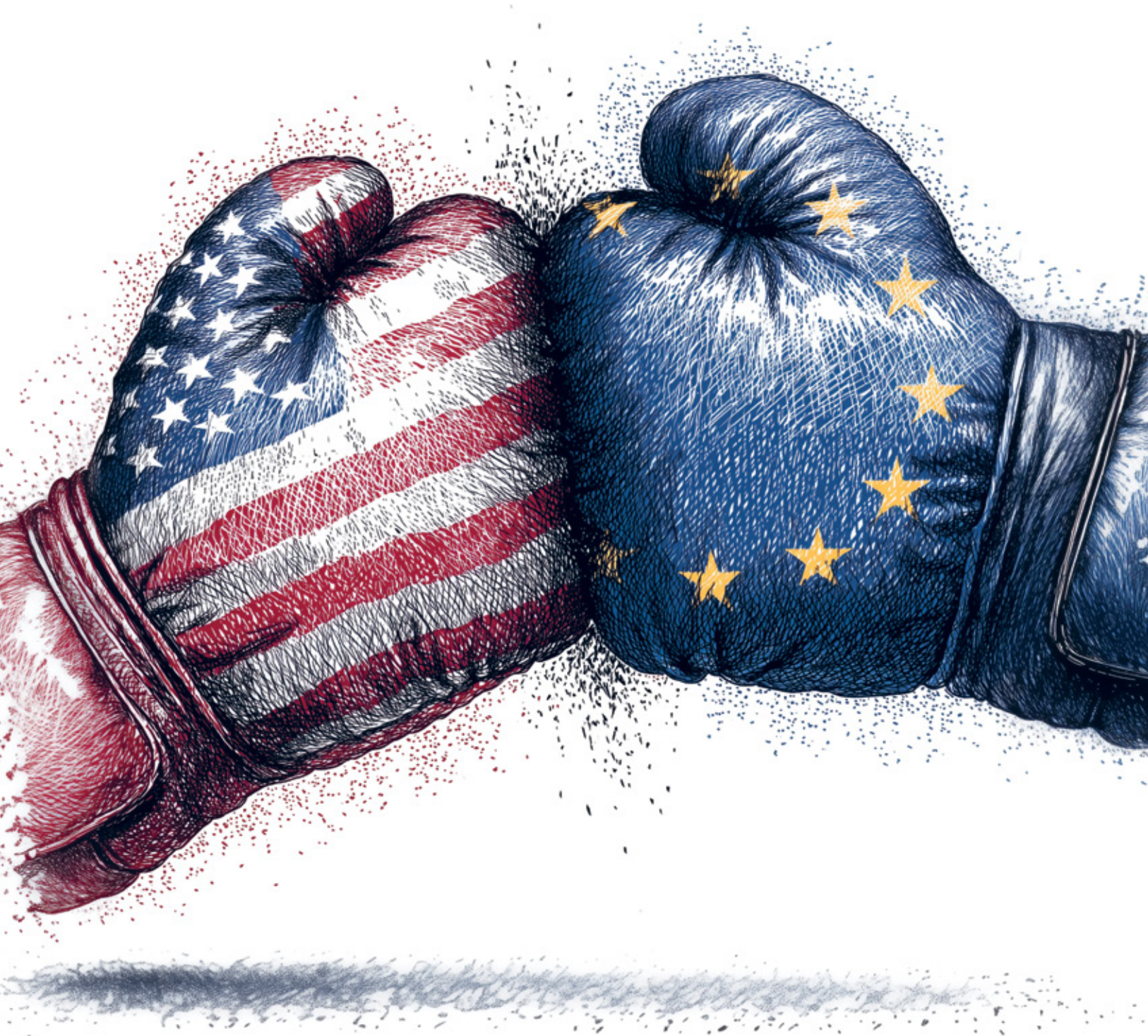
"Brugerne interagerer med en adaptiv, samtalebaseret stemme, som de har delt deres mest private tanker med. Folk fortæller chatbots om deres medicinske frygt, deres forholdsproblemer og deres tro på Gud og efterlivet. Reklamer bygget på det arkiv skaber potentiale for at manipulere brugere på måder, vi ikke har værktøjerne til at forstå, eller forhindre."

Hun medgiver, at OpenAI har lovet, at der vil være principper, som skal forhindre, at annoncerne bruges på den måde.

"Men jeg er bekymret for, at efterfølgende processer ikke vil gøre det, fordi virksomheden bygger en økonomisk motor, der skaber stærke incitament til at tilside-sætte sine egne regler, skriver hun.

Zoë Hitzig henviser til Facebook, der i sin tid sweettalkede sine brugere til frit at aflevere data, fordi det ikke ville blive brugt mod dem og til den måde Meta bag Facebook, driver forretning på i dag.

Hun frygter, at OpenAI vil bevæge sig ned ad samme sti. At OpenAI har mange gode grunde til at ville tjene flere penge er dog ikke så mærkeligt. Virksomheden har ifølge flere medier forpligtelser på 1.400 milliarder dollars i de kommende år, men tjener kun omkring 20 milliarder dollars årligt. ★

MISTRAL MOD TECHGIGAN- TERNE: KAMPEN OM EUROPAS AI-KONTROL

Mistral er en fransk AI-startup, grundlagt i 2023, og blandt Europas mest værdifulde AI-virksomheder med en anslået værdi på omkring 14 milliarder dollars.

Virksomheden positionerer sig som et europæisk alternativ til de amerikanske techgiganter og kobler sin strategi tæt til begrebet digital suverænitet.

Ifølge Mistral handler suverænitet om kontrol over både modeller og infrastruktur: "Dem, der har kontrol over deres AI, kan forme deres egen fremtid – i stedet for at få den formet af andre."

Partnerskabet med Microsoft og distribution via Azure har dog rejst spørgsmål i EU om, hvor uafhængigt det europæiske alternativ reelt er.

Den franske europæiske darling Mistral er blevet et symbol på digital suverænitet i en tid, hvor afhængigheden af ikke-europæisk teknologi diskuteres på direktionsgangene.

Det er ikke kun i eventyr, at man taler om enhjørninger. I forretningsverdenen dækker begrebet over en privat, venturefinansieret startup, der er værdisat til over én milliard dollars.

Netop sådan en enhjørning er den franske virksomhed Mistral, som har chatbotten Le Chat.

Mistral blev grundlagt i 2023 og er blandt Europas mest værdifulde AI-startups. Efter en stor fundingrunde i september 2025 blev virksomheden anslået til en værdi på omkring 14 milliarder dollars.

Den franske virksomhed er blevet stor på netop det rigtige tidspunkt. Flere europæiske virksomheder og offentlige organisationer siger i dag, at de vil mindske afhængigheden af ikke-europæiske teknologileverandører og derved opnå større digital suverænitet.

Geopolitik, databeskyttelse og leverandørafhængighed fylder mere i bestyrelseslokaler og udbudsmaterialer, end de gjorde for blot få år siden.

Samtidig har Mistral indgået et partnerskab med Microsoft, som gør deres modeller tilgængelige via Azure – en aftale, der har fået EU-politikere til at rejse spørgsmål om, hvor suverænt alternativet egentlig er.

PROSABladet har interviewet Mistrals vicepræsident for public affairs, Audrey Herblin-Stoop, om digital suverænitet og AI i den tid, vi lever i.

Spørger man Mistral, er det alfa og omega for dem, at de er med til at sikre, at Europa kan være med i AI-kapløbet.

"Kombinationen af videnskabelig ekspertise og teknologisk uafhængighed er afgørende for Europas lederskab inden for AI – og det er Mistrals særlige styrke. Afhængighed af ikke-europæiske techgiganter på et så transformerende område skaber nye risici i en verden præget af skiftende magtforhold, fragmentering og global usikkerhed," siger Audrey Herblin-Stoop.

Hun peger på, at Mistral ejer hele sin teknologiske værdikæde fra modeldesign til beregningsinfrastruktur. Ifølge virksomheden tilbyder de et reelt alternativ til de ikke-europæiske techgiganter.

Dem, der har kontrol over deres AI, kan forme deres egen fremtid – i stedet for at få den formet af andre.

Audrey Herblin-Stoop

”Dem, der har kontrol over deres AI, kan forme deres egen fremtid – i stedet for at få den formet af andre,” siger Audrey Herblin-Stoop.

En ting er at prise europæisk uafhængighed i sin retorik. Hvad betyder det konkret, når Mistral siger, de kan hjælpe virksomheder og lande med at opnå en større grad af digital suverænitet? Svaret på det spørgsmål står ifølge Mistral på to ben. Det første handler om åbenhed, og det andet om infrastruktur. ”Som AI-laboratorium udvikler vi ’open-weight AI-modeller’, hvilket reducerer vores kunders afhængighed af leverandører for kritiske kapaciteter,” siger Audrey Herblin-Stoop. Open-weight skal ikke forveksles med open source, selvom begge begreber handler om åbenhed omkring AI-modeller.

Mistral offentliggør mange af sine modeller som open-weight under en åben licens. Det vil sige, at

modelvægtfilerne er tilgængelige og kan downloades og tilpasses. Det er dog ikke nødvendigvis det samme som fuld open source, hvor både kildekode, træningsdata og træningspipeline er åbne og frit tilgængelige. Derudover kan vi blandt andet kigge til vores naboland Sverige, når det kommer til det andet ben for Mistral i forhold til digital suverænitet. ”Uafhængighed kræver også ejerskab over infrastrukturen. Derfor har vi investeret i flere AI-beregningskapaciteter i Frankrig og Sverige, hvor vi træner og implementerer vores modeller, og som vores partnere også kan benytte til deres forskning og udvikling. Det betyder at sikre, at data beskyttes og overholder lokale regler,” siger Audrey Herblin-Stoop.

Det kan koges ned til et spørgsmål om kontrol. ”Virksomheder og regeringer er nødt til at eje deres egen AI-fremtid. For virksomheder handler skræddersyet AI om at opbygge og beskytte deres konkurrencemæssige forspring. For regeringer handler det om at udvikle AI, som de fuldt ud ejer, og som beskytter borgernes data. Det er det, vi mener med ”kontrol,” siger Audrey Herblin-Stoop. ”Den måde, vi gør det på, er ved at sikre, at Mistral AI ejer hele sin teknologiske værdikæde, fra beregningsinfrastruktur til modeldesign,” tilføjer hun.

Alt er dog ikke fryd og gammen, når det kommer til at fokusere på Europa. I 2024 indgik Mistral et partnerskab med Microsoft, som betyder, at deres modeller er tilgængelige via Azure. Det vakte opsigt i Bruxelles, hvor flere medlemmer af Europa-Parlamentet opfordrede til, at aftalen blev undersøgt. Kritikerne pegede på, at et europæisk AI-håb risikerede at styrke en amerikansk techgigant frem for at udfordre den. Europa-Kommissionen bekræftede, at man ville analysere samarbejdet som led i et bredere kig på Big Techs AI-partnerskaber. Da hun bliver bedt om at forholde sig til kritikken, peger Audrey Herblin-Stoop på, at Mistral sigter på at skabe så mange samarbejder som muligt – også selvom nogle af dem ligger uden for EU. ”Vores mål er uafhængighed, hvilket for os betyder at samarbejde strategisk uden at blive for afhængige af én enkelt partner,” siger hun og tilføjer: ”Derfor har vi opbygget en bred vifte af distributionspartnerskaber, herunder med Azure (Microsoft), AWS (Amazon), Google Cloud Platform (GCP) og Outscale, for at sikre fleksibilitet, robusthed og nem adgang til vores løsninger for alle vores kunder.”

Uanset hvad man mener om partnerskabet med amerikanske techgiganter, så ændrer det ikke på, at Mistral i høj grad også har kikkerten rettet mod Europa, påpeger Audrey Herblin-Stoop.

I løbet af de seneste 12 måneder er der sket en rivende udvikling i den måde virksomheder betragter afhængigheden af ikke-europæisk teknologi. ”Hvor det tidligere primært var et it-anliggende, er det i stigende grad blevet en diskussion på bestyrelsesniveau,” siger Audrey Herblin-Stoop. ”De tekniske krav har også ændret sig markant. Kun-derne fokuserer i stigende grad på at implementere løsninger i uafhængige AI-cloudmiljøer eller on-premise, og de efterspørger modeller, der kan tilpasses lokale reguleringer. For eksempel arbejder vores Applied AI-team sammen med HSBC’s ingeniør- og teknologiteams om at udvikle skræddersyede AI-løsninger med fokus på finansiel analyse, flersproget ræsonnement og forskning

og udvikling,” tilføjer Audrey Herblin-Stoop med henvisning til det samarbejde, der blev indgået i december 2025 mellem Mistral og den britiske storbank HSBC Holdings med hovedsæde i London.

Derudover har Mistral indgået et flerårigt strategisk partnerskab med Luxembourg om at fremme udbredelsen af AI. ”Endelig ser vi en voksende interesse for at støtte europæiske leverandører og lokale tech-økosystemer, hvilket afspejler en bredere vilje til at reducere afhængigheden af ikke-europæisk teknologi,” siger Audrey Herblin-Stoop. Debatten om digital suverænitet handler derfor ikke kun om, hvem der udvikler de mest avancerede AI-modeller. Den handler i lige så høj grad om, hvem der ejer infrastrukture, kontrollerer dataene og tilbyder kontrol til deres kunder. ★

Vidste du, at GF Forsikring kan hjælpe med at overvåge dine personlige oplysninger online?

Når du køber min. en privat forsikring i GF, bliver du automatisk medlem og får adgang til en række medlemsfordele – uden at betale ekstra.

Én af medlemsfordelene - **Cyberhjælp** - giver dig redskaber til at passe bedre på dine data på nettet og hjælper dig, hvis du fx får stjålet og misbragt dine personlige oplysninger eller opdager falske profiler og krænkende indhold, delt uden dit samtykke.

Kunne du tænke dig at høre mere om dine fordele som medlem hos GF?

Ring til os i GF Tele IT på 86 10 36 00 eller book et møde med os. Så kan du høre mere om vores dækninger og dine fordele ved at være forsikret hos os som medlem af PROSA.

Ønsker du at skifte til GF, sørger vi for at opsigte dine nuværende forsikringer og flytte dem over til GF. Det sker nemt og hurtigt for dig.

Scan koden eller gå ind på www.gfforsikring.dk/gfteleit-prosa og book et møde med GF Tele IT

GF Tele IT · Tlf. 86 10 36 00 · Vennelystvej 56B · 8960 Randers SØ

KOMMENTAR:
DIGITALISERINGSMINISTERIET MÅ
STRAMME OP

OK26: DET BETYDER
OVERENSKOMSTEN FOR DIG

TIPS OG TRICKS: SÅDAN STARTER DU
DIN EGEN VIRKSOMHED

**Den teknologiforståelse, som
vi i høj grad skal leve af og
som skal sikre samfundet og
vores fremtidige systemer og
økonomiske fødekæde er en
død sild i skolerne."**

Niels Bertelsen og Curt Kjærsgaard Raavig,
formand og næstformand
i PROSA

INDHOLD 1_2026

40 / Digitaliseringsministeriet mangler muskler og visioner

43 / Derfor må du aldrig lade dig stresse til at skrive
under, før du føler dig klar

44 / Quiet firing – når din leder håber, du selv siger op

46 / Mød et Prosamedlem: Rasmus viser, at myten om,
at IT-folk er dårlige til fællesskab, ikke holder

47 / Overvejer du at blive selvstændig? Her er gode råd,
der kan hjælpe dig på vej

49 / OK26: Mere i løn, frihed og barnets tredje sygedag

Niels Bertelsen og
Curt Kjærsgaard
Raavig, formand
og næstformand
i PROSA

DIGITALISERINGSMINISTERIET MANGLER MUSKLER OG VISIONER

Det er nu tre år siden, at Danmark fik sidste første digitaliseringsministerium.

Tak for det.

Det kom efter, at PROSA og andre som havde fulgt digitaliseringen og IT-politikken i årevis havde advaret om fraværet af sammenhæng, rød tråd og en overordnet strategi.

Ja, faktisk havde krummet tæer.

Den ene skandalehistorie efter den anden om systemer, som aldrig blev til noget eller rullet ud over borgerne i håbløs form, tankeløst og ligefrem måtte trækkes tilbage.

Den danske digitalisering har en gigantisk hall of shame. Altså med adskillige projekter, som er farede vild i gråzoner mellem ministerier, uvidenhed og manglende transparens. Og i øvrigt groft underfinansieret på vedligeholdelsessiden.

Der er et kæmpe hul af mange, mange spildte milliarder af skatte kroner og skandaler gravet stadig

dybere med spadetag fra en næsten pinlig tilgang til digitalisering i alt fra skatteministerium til justitsministerium og de systemer, vi trækker ned over sundhedsvæsenet.

IT-fagforeningen PROSA har vi længe forsøgt at skubbe på mod mere fornuft, men det er fra øverste politiske hold at sporene lægges. Gerne fra et stærkt og handlekraftigt digitaliseringsministerium. Skandaler og fejl dispositioner har således stået i kø, og mangler ligeså.

Det er så groft, at kun uvidenheden og den politiske berøringsangst over for emnet IT har tonet dem ned i forhold til deres reelle størrelse.

Den samme berøringsangst, som har givet techgiganter og lobbyister kronede dage, når IT-platformer skulle udrulles herhjemme.

Resultaterne har været skræmmende.

Datasuverænitet har til en vis grad været en by i Rusland, eller måske snarere i Silicon Valley.

Den teknologiforståelse, som vi i høj grad skal leve af og som skal sikre samfundet og vores fremtidige systemer og økonomiske fødekæde er en død sild i skolerne.

Digitaliseringsministeriet burde være blandt de absolut største og vigtigste. Med de størst tænkelige muskler. Ikke som nu langt nede i hierarkiet og den politiske debat, og med relativt ukendte ministre og ministervikarer.

Open source derimod var noget som ingen forstod vigtigheden af, og som blev skudt effektivt ned, før det fik chancen for at vise sin flyvefærdighed. Skolerne er blevet proppet med big techs værktøjer, I-pads og Chromebooks.

Den teknologiforståelse, som vi i høj grad skal leve af og som skal sikre samfundet og vores fremtidige systemer og økonomiske fødekæde har ofte været en død sild i skolerne.

Den politiske debat har stort set fulgt de spor, som techgiganterne og deres lobbyister har lagt, og viklet ind i deres guirlander af hype omkring deres lukkede, dataslugende systemer og stadig dyrere licenser.

Derfor var et digitaliseringsministerium mere end tiltrængt. Det var sidste udkald.

Der var et tvingende nødvendigt behov for at samle trådene. For at rydde op. For at lave vigtige strategier. For at handle hurtigt.

Nu er der så gået tre år.

Tre år til det absolut bedre, men udgangspunktet var også meget lavt.

Men samtidig også tre år med spildte muligheder, træghed og stor grund til bekymring.

Tre år med skåltaler, fine ord – og meget lidt og meget langsom handling. Det, der primært er produceret, er papir. Masser af papir. Det er som om, vi langt hen ad vejen går i stå i labyrinter og irgange mellem de forskellige ministerier.

Som om regering og Christiansborg slet ikke har indset, hvor afgørende og fundamental og vigtig IT-politik og digitalisering er. Mere end nogensinde. Især med AI-bølgen og den ret farlige hype af

samme fra de big tech firmaer, som står bag de store modeller.

Selv om Trump-administrationen til en vis grad har revet skyklapperne af os, og blottet, hvor afhængige vi er af amerikansk tech, og dermed ændret den politiske debat.

Men handlingen og strategien mangler stadig.

Det skyldes ikke de to digitaliseringsministre, Marie Bjerre og Caroline Stage, samt sidstnævntes nuværende barselsvikar Christiana Egelund. De skal have ros for at have løftet udfordringen og forsøgt at give ministeriet form og synlighed. Men det har reelt været en næsten umulig opgave.

Derfor er de nok stadig ukendte og ubeskrevne blade i den almindelige offentlighed.

Skubbet ned under mere profilerede ministre og ministerposter. Slet ikke prioriterede nok. Ja, barselsvikaren er faktisk allerede minister i et andet ministerium.

Digitaliseringsministeriet burde være blandt de absolut største og vigtigste. Med de størst tænkelige muskler.

Hvis ikke vi ønsker at tabe en af de vigtigste kampe og udfordringer nu og fremover – skal det være resultatet på den anden side af et valg.

At IT-politik, AI og digitalisering ikke allerede er et gigantisk tema under den gryende valgkamp, viser om noget et politisk svigt. Og også et svigt blandt medier og meningsdannere, som ikke stiller de rette og vigtige spørgsmål.

Der er få mere indgribende og vigtige områder – politisk. Hurtig, gennemtænkt, fleksibel og markant handling er dybt nødvendig. Vi skal simpelthen ud

”

Vi står over for en periode med ukendt, men kolossal transformation af det danske og glolabe arbejdsmarked. Mange risikerer at komme i klemme, miste jobs, falde mellem to stole, ikke kunne få juniorstillinger, ikke benytte deres uddannelse – hvor er den politiske handling?

af slæbesporet. Vi skal gøre IT-debatten til noget som rangerer helt i toppen af den politiske dagsorden. For det er der den hører til. Det er noget af det mest afgørende for vores samfund, velfærdsstat, vores arbejdsmarked, vores trivsel, vores sikkerhed, vores suverænitet, vores uddannelse og for vores demokrati og for at sikre karrieremuligheder og vækst for fremtidige generationer.

Vores folkeskole, gymnasier og videregående uddannelser er alle på bare tre år forandret til ukendelighed, hvis vi ser på, hvordan opgaveløsning sker ved hjælp af sprogmodeller som ChatGPT.

Meget tyder på, at vores analytiske og reflekterende og tekstlige evner rasler ned i samme forbindelse.

Chatbots æder sig ind og overtager socialisering, undervisning, rådgivning og opmærksomhed. Men vi har stadig ingen strategi og udrullet politik for at det bliver brugt rigtigt.

Vi er nærmest et af de eneste europæiske lande uden en klar og obligatorisk teknologiforståelse på skoleskemaet, til trods for at brug, forståelse og kendskab er blandt de vigtigste værktøjer for unge og voksne i dag. Vi taler kun skærmbud, ikke om hvordan, vi bruger skærmene bedst.

Big tech sidder stadig tungt på vores samfund, til trods for, at gevinsten, væksten og produktionsstigningen, og dermed det mulige overskud, langt

hen ad vejen siver over til techoligarker fremfor til borgere, velfærd og samfund.

Vi står over for en periode med ukendt, men kolossal transformation af det danske og glolabe arbejdsmarked. Mange risikerer at komme i klemme, miste jobs, falde mellem to stole, ikke kunne få juniorstillinger, ikke benytte deres uddannelse – hvor er den politiske handling?

Med stadig bedre algoritmer bliver muligheden for at overvåge og løndumpe stadig mere udtalt på arbejdspladser. Hvor er debatten, beskyttelsen, forebyggelsen.

De systemer, vi benytter, er kun sjældent open source, og helt uden for vores kontrol. De kan lukkes, udbydere kan hæve prisen, og vi ikke få dokumentation for, at de ikke benyttes til at suge og dele persondata. Big techs totale knæfald for Trump-administration for at få deres vilje igennem og frit spil, burde virkeligt bekymre her.

Hvor er investeringerne? Handlingerne? Frigørelsen fra big tech? Plan for undervisning? Uddannelse? Cybersikkerhed? Fokus på at bevare værdier, som dag for dag udhules mere og mere fra de store amerikanske spillere bag sociale medier og chatbots? Hvad vil vi selv?

Fremtiden er nu. Men handlingen er desværre langsom, langsigtet, gemt bag skåltaler og i bjerge af papirer!

JURA

Derfor må du aldrig lade dig stresses til at skrive under, før du føler dig klar

Selv om der er travlt, har du ret til at tage dig tid. Her er, hvad du skal tjekke, før du sætter din underskrift.

Som jurist i PROSA ser jeg ofte medlemmer, der skriver under på en kontrakt for hurtigt – enten fordi de er ivrige efter at starte et nyt job, eller fordi de bare vil væk fra et gammelt. Men en underskrift binder, og det, der føles som en lille formalitet i øjeblikket, kan blive en dyr og langvarig fejl.

To klassiske fælder:

1. Fratrædelsesaftaler med kort frist

Nogle arbejdsgivere lægger pres på med en frist på 24 timer eller lignende. De siger måske: "Vi skal bare have det på plads." Men en fratrædelsesaftale er ofte til fuld og endelig afgørelse. Det betyder, at du ikke bagefter kan kræve ændringer. Det gælder også selvom du opdager, at der mangler noget vigtigt, som f.eks. kompensation for en usaglig opsigelse eller beskyttelse mod karantæne i a-kassen.

Mit råd i sådan en situation vil altid være at tage presset af. Sig til arbejdsgiver, at du vil have aftalen gennemgået af PROSA, før du skriver under. Eller at du har brug for mere tid til at tænke over, hvad der står i kontrakten. Det har man altid lov til at sige. Og det kan spare dig for store problemer senere.

2. Når man får et tilbud om nyt job:

Når du virkelig gerne vil have jobbet, er det let at acceptere vilkår, der ikke er optimale. Det kan f.eks. være en løn, der er for lav, eller uklare arbejdstidsaftaler. Men disse vilkår kan blive svære at ændre, når først kontrakten er underskrevet.

Vilkår, der er åbenlyst ulovlige – som for eksempel, hvis du som medarbejder har fået forlænget dit opsigelsesvarsel med 2 måneder, mens arbejdsgivers varsel ikke er forlænget – er ulovlige, og her kan vi godt hjælpe dig til et kortere varsel, selvom du allerede har skrevet under. Det samme gælder en konkurrenceklausul, der ikke opfylder de formelle betingelser for gyldighed; den kan vi også hjælpe dig med at komme ud af.

Men vilkår, der ikke er åbenlyst ulovlige, men blot urimelige – som for eksempel en vagtordning en gang om ugen uden aflønning – kan vi desværre ikke få ændret for dig. Men indeholder kontrakten blot urimelige vilkår, som ikke er ulovlige, er der desværre ikke noget, vi kan gøre.

Hvornår skal du kontakte PROSA?

Før du skriver under. Når du får en kontrakt, er det et tilbud om ansættelse på de vilkår, der står. Når du skriver under, accepterer du dem. Og næsten hver gang vi får en kontrakt til gennemsyn efter underskrift, er der noget, medlemmet fortryder.

Quiet firing – når din leder håber, du selv siger op

Quiet firing dækker over situationer, hvor ledelsen undgår at sige dig op og i stedet håber, du selv giver op. Her er, hvad du bør vide.

Tekst: Camilla Winther

Quiet firing – eller "tavs firing" – bruges om situationer, hvor en medarbejder ikke bliver sagt direkte op, men i stedet langsomt bliver skubbet ud af arbejdspladsen. Det kan ske, når ledelsen undlader at give støtte, feedback og vejledning, eller lader problemer i arbejdsmiljøet stå uløste i håbet om, at medarbejderen til sidst mister motivationen og selv siger op. I PROSAs juridiske rådgivning møder vi af og til medlemmer, der oplever netop den situation.

Quiet firing kan være både bevidst og ubevidst. Nogle gange handler det om fraværende ledelse – fx hvis chefen fysisk sidder et andet sted, leder på afstand eller ikke prioriterer personaleledelse. Andre gange kan det være udtryk for manglende erfaring eller overskud hos en leder, der ikke får fulgt op, givet anerkendelse eller sikret, at medarbejderne udvikler sig og trives.

Men vi ser desværre også eksempler på, at quiet firing bruges mere strategisk. Det kan f.eks. ske, når en ny leder overtager et eksisterende team og ønsker at "rydde

op" uden at tage det formelle ansvar for en opsigelse.

Når problemerne bliver ignoreret

I de sager PROSA ser, går medlemmerne ofte gentagne gange til deres leder med problemer: samarbejdsvanskeligheder, mistrivsel, konflikter i teamet eller opgaver, der ikke fungerer. De forsøger at finde løsninger, men oplever, at der ikke bliver handlet.

I nogle tilfælde får medarbejderen ligefrem indtryk af, at det er dem selv, der er problemet. Deres oplevelse af mistrivsel bliver bagatelliseret eller negligeret, og ledelsen tager ikke ansvar for arbejdsmiljøet.

Er quiet firing ulovligt?

Quiet firing er ikke et juridisk begreb, og i sig selv er det ikke nødvendigvis ulovligt, at en leder udøver dårlig eller fraværende ledelse. Det juridiske spørgsmål opstår først, hvis forløbet ender i en opsigelse. Her gælder funktionærlovens krav om saglig opsigelse. En arbejdsgiver må en-

”

PROSAs vigtigste råd er, at du mærker efter, hvor dine egne grænser går. Et dårligt arbejdsmiljø kan over tid gå ud over både trivsel og helbred, og det er vigtigt ikke at slide sig selv op i håbet om, at situationen løser sig af sig selv.

ten opsige en medarbejder af hensyn til virksomhedens forhold – fx nedskæringer eller omorganisering – eller på grund af medarbejderens forhold, fx samarbejdsproblemer eller utilfredsstillende performance.

Hvis opsigelsen begrundes i medarbejderens forhold, skal der som udgangspunkt være givet en advarsel forud, så medarbejderen har haft mulighed for at rette op på det, arbejdsgiveren er utilfreds med. Mangler den advarsel, kan opsigelsen være usaglig.

Når en arbejdsgiver i stedet "fryser" en medarbejder ud, undlader dialog og lader arbejdsmiljøproblemer stå uløste, kan det være meget vanskeligt juridisk at bevise, at der er tale om en usaglig fremgangsmåde. Ofte foregår det i det usagte, i handlinger – eller i manglen på handling. Det betyder dog ikke, at man skal stå alene med situationen.

Hvad kan du gøre, hvis du oplever quiet firing?

PROSAs vigtigste råd er, at du mærker efter, hvor dine egne grænser går. Et dårligt

arbejdsmiljø kan over tid gå ud over både trivsel og helbred, og det er vigtigt ikke at slide sig selv op i håbet om, at situationen løser sig af sig selv.

Hvad der konkret kan gøres, afhænger meget af den enkelte sag. I nogle tilfælde kan PROSA fungere som bisidder ved møder om arbejdsmiljø, men erfaringen er, at det sjældent er en holdbar løsning i sig selv, hvis ledelsen grundlæggende ikke vil tage ansvar.

Derfor opfordrer vi altid medlemmer til at kontakte os. Selvom det ikke altid er muligt at "løse" situationen juridisk, kan PROSA rådgive om handlemuligheder og hjælpe med at vurdere næste skridt.

Kort sagt

Quiet firing er en giftig tendens, der kan være svær at sætte juridisk på formel. Men den skal tages alvorligt. Jo tidligere du reagerer og søger rådgivning, desto bedre står du i situationen.

Hvis noget føles forkert på jobbet, er det ofte et tegn på, at det er værd at tage alvorligt.

Rasmus viser, at myten om, at IT-folk er dårlige til fællesskab, ikke holder

Rasmus Pedersen, 37 år, oplevede tidligere at føle sig alene som den eneste ansatte, der arbejdede med IT. I dag bygger han fællesskaber for andre i branchen.

Jeg har altid været glad for teknologi, så det var naturligt for mig, at jeg skulle noget med computere. Allerede som barn var jeg fascineret af, hvad en computer kunne. Vi havde den her store, tunge, beige kasse stående derhjemme i midten af 1990'erne. På det tidspunkt har jeg nok været omkring 8–10 år gammel, og jeg var optaget af, at man kunne få den gamle computer til at gøre næsten hvad som helst. Mulighederne virkede uendelige.

I dag er computersystemer en del af næsten alt, hvad vi gør. For mange kan det føles som sort magi: Man bruger bare teknologien, uden rigtigt at forstå den. Jeg synes, det er spændende at have et indblik i, hvordan det hænger sammen. Jeg er uddannet datamatiker og softwareudvikler og arbejder som underviser på de to uddannelser på Syddansk Erhvervsakademi i Esbjerg. Og om et par uger starter vi en ny uddannelse i cybersecurity, som jeg er i gang med at udforme nu.

Inden jeg begyndte at undervise, arbejdede jeg omkring ti år i branchen. Det bedste ved mit arbejde i dag er, at jeg får lov til at tale om nørdede ting med andre mennesker. I mit tidligere jobs følte jeg mig ofte alene, fordi jeg var den eneste, der arbejdede med IT på arbejdspladsen. Nu kan jeg dele interessen med studerende og kolleger. Det giver energi. For nogle år siden begyndte mine studerende at spørge ind til Linux, og jeg blev selv nysgerrig på, hvordan det blev brugt ude i virksomhederne. Jeg har brugt Linux siden starten af 00'erne, og for mig handler det om transparens: Jeg kan se, hvordan styresystemet er bygget op, skifte dele ud og forstå, hvordan tingene

hænger sammen. Det kan man ikke på samme måde på Windows.

Derfor startede jeg et Linux-fællesskab, hvor alle er velkomne. I dag er vi omkring 30 på en Discord-kanal, og vi mødes en gang om måneden i Esbjerg, hvor vi holder oplæg og deler erfaringer. Indtil videre har jeg selv holdt de fleste oplæg, men håbet er, at flere får lyst til at byde ind.

Jeg oplever, at der er et fællesskab i IT-branchen – både internt på virksomheder og på tværs af dem. I de større byer kan man finde stærke interessefællesskaber, som fx Linux-grupper eller netværk for funktionel programmering. I København er der mange muligheder. Her i Esbjerg er vi ikke lige så mange, men vi har da nogle.

Det er også derfor, jeg prøver at skabe noget lokalt med Linux-gruppen. På sigt håber jeg også, at vi kan lave noget i stil med Tech Talks.

Jeg håber, at mit lille bidrag kan inspirere andre til også at engagere sig. For de fleste har et socialt behov og vil gerne være en del af et fællesskab.

Der findes en myte om, at IT-folk helst sidder alene og ikke er så sociale. Den er for stereotyp. Det kan godt være, at det er rigtigt, at mange i IT-branchen – mig selv inklusive – er introverte. Men de fleste vil gerne danne netværk og være en del af et fællesskab. I meget store fællesskaber kan man også føle sig anonym. Derfor betyder de mindre, lokale fællesskaber så meget for mig.

Jeg tror på, at fællesskaber er enormt vigtige. Det gælder uanset om man interesserer sig for Linux, strik, fodbold eller dødsmetal.

Overvejer du at blive selvstændig? Her er gode råd, der kan hjælpe dig på vej

At starte egen virksomhed kan være både spændende og udfordrende. Inden du tager springet, er det en god idé at forberede dig grundigt – både personligt og økonomisk. Her er nogle råd fra Min A-kasse, der kan hjælpe dig med at træffe en velovervejet beslutning.

1. Gør dine motiver klare

Spørg dig selv, hvorfor du gerne vil være selvstændig. Er det frihed, fleksibilitet eller en faglig drøm, der driver dig? Jo mere afklaret du er om dine motiver, jo bedre rustet er du til at håndtere udfordringerne undervejs.

2. Vær realistisk om økonomien

Som selvstændig kan din indkomst være svingende – især i starten. Lav et realistisk budget, tænk over din privatøkonomi, og sørg for at have en plan for opstartskapital og løbende udgifter.

3. Sæt dig ind i dine rettigheder

Mange ved ikke, at det er muligt at være selvstændig og stadig have et økonomisk sikkerhedsnet via a-kassen. Det er vigtigt at kende reglerne, så du ikke uforvarende mister din ret til dagpenge.

4. Overvej, hvordan din virksomhed skal organiseres

Der er forskellige muligheder – og de har betydning for dine dagpengerettigheder:

- **Selvstændig som hovedbeskæftigelse:** Hvis virksomheden ikke lykkes, kan du i mange tilfælde få dagpenge, når du lukker den.

• Selvstændig som bibeskæftigelse:

Starter du virksomhed, mens du er ledig, kan du i nogle tilfælde få supplerende dagpenge i opstartsfasen.

5. Brug a-kassen som sparringspartner

Din a-kasse kan hjælpe dig med at forstå reglerne, afklare dine muligheder og sikre, at du træffer beslutninger på et oplyst grundlag.

6. Del dine tanker med andre

Du behøver ikke stå alene med overvejelserne. Sparring med rådgivere, netværk eller konsulenter kan give dig nye perspektiver og gøre beslutningen mere tryk.

Du kan altid booke en samtale med Min A-kasses job- og karrierekonsulenter og få personlig sparring om dine muligheder som selvstændig.

Læs mere på minakasse.dk/karriereraadgivning

TEKST: Emma Inge Hansen
FOTO: Jun Duus Thøisen

Lån & Spar Bank A/S, Højbro Plads 9-11, 1200 København K, Cvrnr. 13 53 85 30. Forbehold for trykfejl - 2026.01 - 1377-1

Værsgo! Vi giver mere end

2 mio. kr.

tilbage i renter til kunder, der er medlem af PROSA

Lån & Spar er ejet af over 50 fagforeninger, som ønsker at give deres medlemmer særlige fordele. For eksempel får MedlemsKunder i Lån & Spar Danmarks højeste rente på deres lønkonto. Den høje rente betyder, at vi i år betaler over 160 mio. kr. tilbage til vores MedlemsKunder.

Udnyt de fordele, der følger med dit medlemsskab af PROSA – bliv MedlemsKunde i dag.

Ring **3378 1974** eller læs mere på lsb.dk/prosa

prosa

Lån & Spar

Mere i løn, frihed og barnets tredje sygedag: Se hvad OK26 betyder for dig

Aftalen for statsansatte er landet. Få overblikket over lønstigninger, nye fridage og muligheder for fleksibilitet.

Finansministeren og Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU) indgik 11. februar en aftale om en ny overenskomst på statens område. "Jeg synes, at det ser fornuftigt ud. Vi får heldigvis en real-lønsstigning og gode tiltag som at skaffe midler til barnets 3. sygedag og en fritvalgskonto. Der er også ekstra fokus på arbejdsmiljø og stress", siger forbundssekretær Michael Holm, der er ansvarlig for overenskomstområdet i PROSA på statens område.

Lønnen stiger mere end priserne
Aftalen indeholder generelle lønstigninger på i alt 6,37 procent over tre år. Den samlede økonomiske ramme er på 7,8 procent, og forventningen er, at lønudviklingen vil overstige prisudviklingen – altså give reallønsfremgang.

Fritvalgskonto og ekstra fridage
Fra 1. januar 2028 indføres en fritvalgslønskonto, hvor arbejdsgiver indbetaler 2,3 procent af lønnen. De fem særlige feriedage overføres også til kontoen, som kan bruges til løn, pension eller ferie. Aftalen indeholder også nye fridage:

- Ansatte mellem 41 og 61 år får en ekstra fritvalgsdag.
- Ansatte fra 62 år får to ekstra seniordage, så de i alt har ret til fire seniordage.

Bedre vilkår for familieliv
Der er desuden aftalt ret til fri med løn på barnets 0. og 3. sygedag. Den såkaldte 0. sygedag er den dag, hvor man må forlade arbejdet for at hente et sygt barn. Aftalen rummer også forbedrede barselsvilkår og et generelt øget fokus på stres og balancen mellem arbejde og privatliv.

Nu fortsætter forhandlingerne
Organisationsforhandlingerne fortsætter frem til 17. marts. Den 20. marts mødes CO-10's repræsentantskab for at beslutte, om forliget skal anbefales. Derefter sendes det samlede resultat til afstemning blandt medlemmerne. Inden den endelige afstemning vil PROSA afholde en række videomøder, hvor medlemmer kan få gennemgået aftalen og stille spørgsmål.

Kontakt

Formand, næstformand, forbundssekretærer og lokalafdelinger
Henvendelse omkring hastesager kan uden for PROSAs åbningstider ske direkte til de fagligt valgte.

Niels Bertelsen Formand Direkte: 33 36 41 11 Mobil: 40 11 41 23 E-mail: nib@prosa.dk	Amanda Christiansen Forbundssekretær, Odense Direkte: 33 36 41 27 Mobil: 20 96 84 97 E-mail: ach@prosa.dk
Curt Kjærsgaard Raavig Næstformand Mobil: 29 23 53 96 E-mail: ckr@prosa.dk	Michael Holm Forbundssekretær, København Direkte: 33 36 41 21 E-mail: miho@prosa.dk
Henrik Jacobsen Forbundssekretær, Aarhus Mobil: 25 22 17 22 E-mail: hja@prosa.dk	Mirza Cirkinagic Forbundssekretær, København E-mail: mic@prosa.dk

København – Forbund og Min A-kasse Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V Kontortid: kl. 9-15 mandag dog kl. 10-15 Tlf.: 33 36 41 41	Aarhus Søren Frichs Vej 38 K th., 8230 Åbyhøj Kontortid: kl. 9.30-15
	Odense Overgade 54 5000 Odense C Kontortid: kl. 10-15

PROSA/SAX Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V. Tlf.: 33 36 41 41	PROSA/VEST Søren Frichs Vej 38 K th., 8230 Åbyhøj. Tlf.: 33 36 41 41
PROSA/OFFENTLIG Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V. Tlf.: 33 36 41 41	PROSA/ØST Vester Farimagsgade 37A, 1606 Kbh. V. Tlf.: 33 36 41 41
PROSA/STUD Overgade 54, 5000 Odense C. Tlf.: 33 36 41 41	E-mail: medlemsreg@minakasse.dk prosa@minakasse.dk formand@prosa.dk faglig@prosa.dk prosa@prosa.dk

KURSER

DIGITAL SUVERÆNITET I PRAKSIS - UAFHÆNGIG AF BIG TECH

Webinarer og workshops om europæiske AI-agenter, self-hosting og møder i PROSAs Linux-netværk

Online

Digital suverænitet – fra teoretisk spekulation til akut realitet

Hvor det tidligere var utænkeligt, at amerikanske virksomheder kunne afbryde datastrømmen, står vi nu i en usikkerhed. Oplægsholder er hjernen bag GNU Parallel, et smart værktøj, der gør computere endnu mere effektive. Han er også en passioneret fortaler for fri software og har som IT-politisk rådgiver i PROSA kæmpet for borgerrettigheder og imod softwarepatenter.
Mandag 16. marts kl. 14-15.30

Online

Fra krævende opgave til automatisering med europæiske AI-agenter (Online)

På denne online workshop prøver du at opsætte dit eget workflow, hvor agenter løser opgaver for dig. Hvis du ofte bruger en AI-chatbot, og har interesse i at begynde at tage livtag med nogle af de opgaver, som kræver meget af dig i dag, så er denne workshop for dig. Vi bruger europæiske værktøjer og europæisk AI.
Mandag 23. marts kl. 13-15

København

Self-hosting og digital suverænitet.

Tag kontrollen over dine egne data og bliv uafhængig af Big Tech. Vil du gerne være mere uafhængig af store tech-platforme som Google, Microsoft og Amazon, men er i tvivl om, hvor du skal begynde? Så få en praktisk introduktion til self-hosting og digital suverænitet: hvordan du selv kan drive dine services, styre din infrastruktur og beskytte dine data. Vi starter helt fra bunden og gennemgår de vigtigste beslutninger: Skal du hoste hjemme, eller vælge en udbyder ude i verden? Hvilke sikkerhedskrav skal du tage højde for? Og hvad kræver det egentlig at køre sine egne løsninger?

Mandag 11. maj kl. 17-21

Online

Europæisk AI i praksis med Mistral

Praktisk introduktion til Mistral's AI-tjenester og hvordan Mistral's modeller kan bruges til tekstgenerering, dokumentanalyse og billedskabelse. Europæisk generativ AI har for alvor meldt sig på banen, og Mistral er i dag et af de stærkeste bud på et alternativ til de dominerende amerikanske AI-platforme. Med nye sprogmodeller som Mistral Large 3, Chatbotten Le Chat, AI Studio, Document AI og integreret billedskabelse i samarbejde med Black Forest Labs tilbyder Mistral et samlet AI-økosystem
Tirsdag 12. maj kl. 10-12

København

Møde i PROSAs Linux-netværk

Vil du lære mere om Linux, dele erfaringer, spørgsmål eller frustrationer? Så kom med i PROSAs Linux-netværk! Vi mødes typisk den sidste torsdag i måneden kl. 18-21 og hygger med Linux som omdrejningspunkt. Du er velkommen uanset, om du er interesseret i Linux, nybegynder eller garvet bruger. Vi starter med et deltagerforedrag, når det er muligt, hvorefter der er plads til hygge med egne projekter, hjælp til selvhjælp og/eller en spændende diskussion.
Torsdag 26. marts kl. 18-21

Tjek alle PROSAs arrangementer, kurser og netværksmøder på prosa.dk/kalender

BØGER MED RABAT TIL PROSA-MEDLEMMER

30%
rabat

Privacy and Security for Large Language Model

Baihan Lin
ISBN 9781098160845

As deployment of AI technologies surges, the need to safeguard privacy and security in the use of large language models is more crucial than ever. Professionals face the challenge of leveraging the immense power of LLMs for personalized applications while ensuring stringent data privacy and security. Stakes are high, as privacy breaches and data leaks lead to significant reputational and financial repercussions. This book serves as a much-needed guide.

Vejl. pris kr. 676,-

PROSApris 474,-

Certified Kubernetes Administrator (CKA) Guide

Af Benjamin Muschko
ISBN 9798341608405

The ability to administer and monitor a Kubernetes cluster is in high demand. Those who want to demonstrate their credibility and value in the job market hold the Cloud Native Computing Foundation's Certified Kubernetes Administrator (CKA) certification-proving they can confidently work in a Kubernetes environment.

Vejl. pris kr. 593,-

PROSApris 421,-

The Pragmatic Programmer 20e

Af Thomas & Hunt
ISBN 9780135957059

The Pragmatic Programmer is one of those rare tech books classics that you'll read, re-read, and read again. Whether you're new or an experienced practitioner, you'll come away with fresh insights each and every time. Thomas and Hunt wrote the 1st edition of this influential book in 1999 to help readers create better software and rediscover the joy of coding.

Vejl. pris kr. 423,-

PROSApris 275,-

Becoming an AI Orchestrators

Af Sadie St. Lawrence
ISBN 9780135344637

Whether you're a creator, knowledge worker, or leader, you'll find invaluable insights and practical advice to help you thrive in this new era. From understanding the forces that have shaped our technological landscape to embracing the opportunities and challenges of AI, this book empowers you to lead, create, and innovate with confidence.

Vejl. pris kr. 338,-

PROSApris 228,-

PROSA og FACTUM Books har i mere end 35 år samarbejdet om medlemstilbud.

FACTUM Books er i 2025 fusioneret med Academic Books – og har dannet landets største fagboghandel. Derfor skifter vi nu navn og du finder os på www.academicbooks.dk

Find din adgang til medlemstilbud via prosa.dk Eller besøg os i en af vore butikker, i Aalborg, Aarhus, Odense eller København.

Academic
books

FACTUM
BOOKS

Få 20% rabat hos Academic Books

Følg linket til Academic Books via prosa.dk

Halmstadgade 6 · 8200 Aarhus N · Tlf. 89 37 35 95
aarhus@academicbooks.dk · www.academicbooks.dk

INDHOLD

1_2026

6/ De vil vriste skolebørn ud af hænderne på techgiganterne

12 / Prisen på RAM ramt af flaskehals

13 / 996 – 72 timers arbejdsuge

14 / FOSDEM er fællesskab og passion for fri software

18 / Hvorfor snakker vi ikke om, hvad vi skal med AI

28 / Trend mod lavere arbejdstid

30 / Techtonisk tankevækkende

34 / Mistral tager kampen op mod giganterne

38 / PROSA-siderne

50 / Kurser